

T

AZRIA-MECORA

ŠABAT 3. SVIBNJA 2025. - 5. IJARA 5785.

Znamo li na čemu smo u našim odnosima? Osjećamo li se u svojim odnosima s drugima sigurno ili nesigurno?

Naša *Parša* nas uči ključnoj perspektivi i pristupu ovom pitanju, pristupu koji zahtijeva veliku mudrost i uravnoteženost – ono što se danas naziva emocionalnom inteligencijom – da bi ga se pravilno primijenilo.

"Ne mrzi brata svoga u svom srcu. Ukori svog bližnjeg. I ne snosi krivnju zbog njega." (*Vajikra* 19:17) U tri rečenice stisnute u ovom jednom stihu, Tora nas potiče da na primjeren način drugima izrazimo zamjerke koje možda imamo. Potiče nas se da ih ukorimo, da objasnimo u čemu smatramo da nam je učinjena nepravda, ali da to učinimo na način koji sam po sebi koji neće prouzročiti štetu.

Jedan način gledanja na ovu zapovijed je da je vidimo kao sigurnosni ventil, shvaćajući da će mržnja koju zadržimo u sebi rasti i stvoriti još veći gnjev. Stoga nam se savjetuje da je "izbacimo iz sebe". Drugo moguće gledanje na to je da bi zadržavanje mržnje u sebi pogrešno predstavilo naše istinske osjećaje prema toj drugoj osobi. Tako su naši učenjaci primijetili da kada Tora bilježi (*Berešit* 37:4) kako su Josefova braća "mrzila ga i nisu mu mogli mirno progovoriti", to je zapravo bio kompliment braći jer su njihove riječi Josefu bile iskrene i u skladu s njihovim osjećajima. Kao što Raši komentira: "Iz njihove sramote učimo pohvalu za njih; nisu govorili jedno, a osjećali drugo."

Međutim, čovjek se može pitati treba li vrednota iskrenosti uvijek prevladati. Ti isti učenjaci (*TB Erubin* 16b)

govorili su da je gotovo nemoguće ispravno prekoriti bez da se nanese šteta, bez "da se snosi krivnja". Koliko često smo u stanju izraziti svoj osjećaj da smo povrijeđeni na odgovarajući način? Ne bi li bilo bolje pasivno nastaviti iluziju prijateljstva i dopustiti da gorčina ostane u našim srcima, nego aktivno nanijeti štetu iznoseći je na vidjelo?

Očito ne. Ako ne znamo na čemu u međusobnom odnosu, u kojem nas ustaljena uglađenost ostavlja da nagađamo tko su nam zapravo prijatelji, patit ćemo od značajnog nedostatka povjerenja i pouzdanja u svim našim odnosima. Stoga nam Tora nalaže da budemo iskreni prema onima oko nas.

Međutim, najbolje činimo kada ne moramo koristiti druge jer smo sami u stanju ukloniti gorčinu iz svojih srca, odbaciti sitničavost i njegovati iskrene pozitivne osjećaje prema drugima tako što ćemo prema drugima primijeniti istu mjeru razumijevanja kakvu bismo željeli da se primijeni na nas. Ali tamo gdje ne možemo i gdje nastavljamo nositi mržnju i gorčinu u svom srcu, dužni smo prema našim odnosima ne pretvarati se da je drugačije. Možemo izbjegavati jedni druge na način koji jasno pokazuje koliko smo nezadovoljni, ili možemo razgovarati o našem nezadovoljstvu s onim koji nas je povrijedio nasamo, pažljivo i iskreno. Ali ne možemo živjeti u svijetu pretvaranja, stvarajući neiskrenu i obmanjujuću iluziju prijateljstva i privid povjerenja. ■

Rabbi Moshe Hauer, Tora kao način života

Alija po Alija

Kohen - prva aliya - $13 + 12 + 6 = 31$ p'sukim - (12,1-13,23)

Poglavlje 12 (ali znamo odakle potječu poglavlja) bavi se "porodom". Žena postaje "obredno nečista" nakon (normalnog) poroda – na tjedan dana za dječaka i dva tjedna za djevojčicu. Nakon ovog razdoblja *tum'a* slijedi posebno "vrijeme čekanja", nakon čega će majka prinijeti *korbanot joledete*. Cijelo ovo pitanje "obredne nečistoće žene koja je rodila" predstavlja jednu *micvu*, kao i prinošenje žrtava. Ovaj dio Tore također je ishodište opće zabrane jedenja "svetog mesa" u stanju "obredne nečistoće".

Obrazloženje... Da jako pojednostavimo: jedan vid propisa obredne čistoće i nečistoće (*tahara* i *tum'a*) je da pokaže oštru suprotnost između života i smrti. To se može vidjeti kod *tuma* zbog tijela mrtvaca, u zakonima o *nida*, pravilima o trudnoći, kao i o *joledet*. Menstruacija žene znak je da se unutar nje nije začeo život - nastala je *tum'a*. U tijelu trudnice razvija se život - *ta'hara*. Kad taj život iziđe na svijet, ona više ne nosi taj dodatni život - *tum'a*.

Drugi aspekt postupaka za mladu majku usmjeren je da joj pomogne da obnovi svoj fizički, psihički i emocionalni identitet, i dobrobit.

Obrezivanje se obavlja osmog dana od rođenja.

S gledišta micvi Micva o *mila* ubrojena je među 613 *micvot* već od *paršat Leh l'ha*, u kojoj Hašem zapovijeda Avrahamu Avinu da obreže sebe i sve muškarce svog domaćinstva. Tekst nas ovdje u Tazriji uči dodatnim pravilima za *mila* – npr. *mila* osmi dan može se obaviti na šabat (a odgađanje *brita* nije dopu-

šteno); novorođenčad rođena carskim rezom ne obrezuje se na šabat, čak i ako im 8. dan pada na šabat. Obrezivanje se ne smije vršiti noću. Ovo je jedan od nekoliko primjera *micvot* koje Tora predstavlja više puta. Svako ponavljanje nas o *micvi* uči nešto novoga, što se ne bi moglo pokazati samo jednim tekstom.

Zbog čega se, dakle, *mila* broji od *Leh l'ha*, u predsinajskom okviru priče, umjesto od *Tazria* u kojoj je predstavljena u obliku zapovijedi? Djelomično zato što je *micva* o *mila* mnogo, mnogo više od kirurškog uklanjanja prepucija. Preuzimanje *micve* od Avrahama Avinu dodaje dimenziju sveobuhvatnog Židovskog puta života koji je simboliziran obavljanjem *mila*. *Mila* je obred pripadnosti Židova. Kontekst *Leh l'ha* uči nas i to.

Poglavlje 13 započinje odlomkom u Tori koji se bavi širokim rasponom *n'ga'im* (kožnih bolesti).

Pod određenim okolnostima, kohen može osobu koju je to zadesilo proglasiti za *mecora*, i time je odmah prikazati obredno nečistom. Odnosno, kohen joj može odrediti jednodnevnu karantenu s dodatnim pregledom kojim će odrediti status te osobe sedmog dana. Također je moguće da se karantena produži za još jedan tjedan.

Kohen mora ispitati slučaj onoga za koga se sumnja da je *cora'at*. On traži promjene u boji kože i dlake, da li se izbljedišlo područje izdiglo

ili utonulo, povećalo, smanjilo ili nije došlo do promjene u veličini, te druge znakove. Ponekad on smjesta proglasi *cora'at*. Pokatkad odmah proglasi "obrednu čistoću", i tada je otputiti se do ljekarne najbolja stvar koja se može učiniti. A ponekad bude proglašen period karantene.

Tora iznosi daljnje detalje o tome što *kohen* traži kada pregledava čireve i slične promjene na koži. Složeni pregledi i vremenske odgode od pregleda do pregleda služe da bolesnoj osobi pruže dovoljno vremena da preispita samu sebe. *Nega* na vanjšтини odražava unutarnje karakterne mane ili manjak vjere. Dok *kohen* ispituje vanjsko, *mecora* vrši temeljiti posao pregleda svog vlastitog unutarnjeg bića.

Levi - druga aliya - $5 + 11 = 16$ p'sukim - (13,24-39)

Ovaj dio razmatra upale na koži te različite boje koje se pojavljuju unutar pogođenog područja. Imajte na umu da mrlja kakva god bila **nije** *cora'at*, osim ako je *kohen* ne proglasi takvom. Ona može izgledati kao *cora'at*, ali ona to nije sve dok ne bude proglašena kao "*tame*". Zapravo, dvije osobe mogu imati identične mrlje, a jednu od njih se može proglasiti za *mecora*, dok drugu ne. I svaki se slučaj tretira potpuno drugačije. Ovdje se bavimo tjelesno-duhovnom vrstom manifestacije. Mi smo navikli na tjelesne ili duhovne, ali ne i na kombinaciju tih pojava.

Ovaj se odlomak bavi još jednim ili dva tipa *n'ga'im* - čireva na glavi, vratu ili licu, te mrljama na koži. Kao što smo već bili spomenuli, ovdje se radi o složenom pitanju povezivanja fizičkog i duhovnog. Ili, drugačije rečeno, fizičkim manife-

(nastavak s 2. stranice) OU Israel's Torah Tidbits: **Alija po Alija**

stacijama duhovnih problema.

Da bi bolje razumjeli ovu ideju, razmislite o sljedećoj analogiji: Postoje fizičke tegobe i psihološki problemi od kojih ljudi mogu patiti. Ponekad se svaka vrsta liječi zasebno. Ali ponekad će obučeni stručnjak na tom području uvidjeti fizičke probleme kao manifestacije psiholoških problema. A ponekad, obrnuto. U tim je slučajevima vrlo važno da stručnjak donese odluku što će tretirati, a što će se popraviti tretmanom drugoga, čak i bez da mu se poklanja pozornost.

Ovo je samo analogija, no to je jedna od lekcija Torat HaMecora, zakona o *n'ga'im*. Zakoni o statusu obredne nečistoće koji proizlaze iz *cora'at* čine pozitivnu zapovijed. Drugim riječima, pogriješili bismo kada bismo ignorirali ove zakone i detalje. Postoji konkretna zabrana podrezivanja dlaka na području *cora'ata* na tijelu. Između ostalih razloga, to bi moglo *kohenu* oduzeti jedan važan pokazatelj prilikom pregleda.

Š'iši - treća alija - 15 p'sukim - 13,40-54

U prvom dijelu ovog odlomka razmatraju se neki slučajevi ćelavosti. U pravilu, ćelavost je jednostavno ćelavost. Ali, tu i tamo, koža koja bude izložena kada otpadne kosa je

oštećena na način svojstven *cora'atu*. Osoba koja ima *cora'at*, razdere svoju odjeću, pusti kosu da slobodno raste i mora javno obznaniti da je *tame*. Primjereno ponašanje *mecore* je *micva*.

Ostatak ove *aliye* bavi se zarazom *cora'aat* na odjeći. Vuna, tkanina i koža materijali su koji su podložni *cora'at habeged*. Zakoni o zaraženoj odjeći također čine jednu od 613 *micvot*.

R'vi'i - četvrta alija - 5+12+8 = 25 p'sukim - (13,55-14,20)

Kada čitamo dvije *sedre* zajedno, četvrta *alija* je uvijek ona *alija* koja povezuje. Vama za (kratku) informaciju, postoji sedam parova *sedri* koje se kombiniraju u određenim okolnostima. Neki od parova (ali ne i svi) vezani su uz to ima li godina jedan ili dva adara. Drugi pomažu u prilagodbi ciklusa čitanja Tore kako bi se poklapao s šabatom više ili manje u određenoj godini. Neki parovi pomažu kada Izrael i *huc laarec* nisu usklađeni. *Tazria-M'cora* jedan je od manje kompliciranih parova, koji uvijek ide zajedno kada u godini ima samo jedan adar.

Tema "bolesti na odjeći" nastavlja se u ovoj *aliji*.

Činjenica da postoji nešto takvo kao bolest na odjeći govori nam nešto. Bavimo se različitim načinima na koje B-g izražava svoje "nezadovoljstvo" s nama kao pojedincima. Za današnje vrijeme možemo reći da je njegova komunikacija suptilnija - ali mi je moramo vidjeti ... i reagirati na primjeren način.

Bolesti kojima se bavi *Tazria*, odmah se obrađuju postupcima opisanim u *M'cora*.

Glavna tema *paraše M'cora* je "obredno čišćenje" onoga koga je zadesio

cora'at. Ovi postupci čine pozitivnu *micvu*. Potrebno je uzeti dvije ptice, s njima se izvrši obred, jedna se ptica prinese kao žrtva, dok se drugu pušta na slobodu. Osoba se uranja u mikve, pere svoje haljine i brije sve dlake sa svoga tijela. Pravila obrednog uranjanja općenito dolaze iz ovog konteksta.

S gledišta micvi Dvanaesto i posljednje poglavlje *Hulina* bavi se *micvom Šilu'ah HaKen* (tjeranjem majke ptice). Posljednja se *mišna* bavi situacijom kada bi ta *micva* mogla doći u konflikt s očišćenjem *m'core*. Što ako je jedina dostupna ptica *m'cori* za njezinu žrtvu pomirenja, majka golubica koja leprša nad svojim gnijezdom? Tvrdimo li da pozitivna *micva* Taharat HaM'cora nadjačava zabranu uzimanja ptice majke? To bi odgovaralo općem pravilu da pozitivna zapovijed nadjačava zabranu. Ali to ovdje nije slučaj. Čak i za *micvu*, pa čak i kad će ptica biti puštena živa, kao što je to slučaj kod druge *m'corine* ptice, *micva Šilu'ah HaKen* ne smije se prekršiti.

Postoje tehnički razlozi za navedeno pravilo, bazirani na formulaciji riječi u ovim recima. Ipak, možda postoji još jedan koncept. *Šilu'ah HaKen* je "demonstracijska" *micva*. Ona je jedna od rijetkih *micvot* za koje je navedena nagrada - *arihat jamim*. *Micva* se protivi zajedničkoj logici i rasuđivanju. Ona sadrži zagonetne kvalitete *hoka* - božanske zapovijedi, koju nije lako objasniti. A nagrada koja dolazi za njeno vršenje daje se i za mnoge druge *micvot* koje se prosuđuje prema metodi *kal vahomer* - ako se ova *micva* ovako nagrađuje, onda zasigurno teže *micvot* moraju sobom nositi veću nagradu. Kako god bilo, možda možemo naučiti da bavljenje osobnim usavršavanjem ne smije biti na račun drugih, bili

(nastavak s 3. stranice) OU Israel's Torah Tidbits: **Alija po Alija**

oni ljudi ili životinje. [Napomena: ovo je samo tema za razmišljanje i ne bi je trebalo generalizirati; generalizacija bi mogla dovesti do kontradiktornih ideja, budite na oprezu!]

Postupak očišćenja je završen nakon prinošenja različitih *korbanot*, i on slijedi nakon sedmodnevnog perioda te drugih postupaka, kako je prethodno spomenuto.

Obratite pažnju na to kako je *m'cora* izoliran od drugih tijekom vremena svoje obredne nečistoće. To mu daje vremena da propita sebe, svoja djela, svoje misli. No, kao dio procesa pročišćavanja, kao dio procesa dobivanja druge šanse na svijetu, njemu na usluzi stoji *kohen* koji mu postaje primarna osoba za kontakt u njegovom procesu obnavljanja.

Hamiši - peta aliya - 12 p'sukim - 14,21-32

Osoba koja si ne može priuštiti životinje za žrtvovanje, treba za prinos donijeti dvije ptice. Tora opisuje obrede koje ovo prinošenje žrtava obuhvaća. Nije važno koliko je žrtva vrijedna u novcu (*šekelima* i *agorot*), već njena relativna vrijednost u odnosu na sredstva onoga koji dolazi po pomirenje.

Šiši - šesta aliya - 21 + 19 = 40 p'sukim - 14,33-15,15

Tora nadalje razmatra *cora'at* koji može zadesiti kuću neke osobe. Do toga može doći samo u zemlji Izraela, u kući izrađenoj od određenih materijala i pod određenim uvjetima. Još jednom, *kohen* je taj koji određuje postoji li *cora'at*, ili treba zvati malera. U slučaju "zadešene kuće", postoje postupci koje treba provesti, te proces očišćenje, koji uključuje i prinošenje *korbanot*.

Ne samo da tijelo osobe sadrži ele-

mente duhovnosti, već ih sadrži čak i njegov dom - posebno u *Erec Jisra-elu*. Iako čitavu ovu temu u današnje vrijeme ne provodimo u praksi, ne možemo zanemariti pouke spone i povezanosti između fizičkog i duhovnog svijeta. Osoba čiji je dom mjesto susreta učenjaka Tore, lansirna rampa za djela milosrdne ljubavi i dobrote, poligon za osposobljavanje nove generacije senzibilnih, osjećajnih, ushićenih Židova, takav dom ne može biti zaražen duhovnom pošasti. Dom lišen duhovnosti je glavni cilj *nig'ei habajit*. U ovom slučaju, ono što čini razliku među domovima nije koriste li antikorozivnu zaštitu i boju protiv plijesni. Razliku čine vrijednosti po kojima Židov živi i njihov utjecaj na sljedeću generaciju.

Dalje Tora govori o statusu čovjeka s "neuobičajenim iscjekom" (vjerojatno nekom vrstom spolne bolesti). U takvim slučajevima, Tora stvara sagledava kao kombinaciju fizičkih simptoma i duhovnih uzroka - u slučaju "zava" i "zave", koji se najvjerojatnije može pripisati seksualnom nemoralu. (Tako postoji bliski odnos između različitih tema ove *sedre*. Zanimljivo je, zar ne, da danas postoje liječnici i klinike specijalizirane za dermatologiju i spolne bolesti.) Onaj koga to zadesi sam je "*tame*", ali i čini da drugi ljudi i predmeti postanu "obredno nečisti"

putem izravnog i neizravnog kontakta s njima. Onaj koji je time pogođen mora prinijeti *korbanot* nakon procesa očišćenja.

Š'vi'i - sedma aliya - 13 + 5 = 18 p'sukim - 15,16-33

Postoji također i "obredna nečistoća" (niže razine) kada dođe do normalnog istjecanja sjemena.

Žene su za vrijeme menstruacije "obredno nečiste". To se računa kao pozitivna *micva*; njezin negativni dvojniki nalazi se u sljedećoj *sedri*. Za ženu s neuobičajenim iscjekom vrijedi određen skup pravila. U slučaju *zave* postoje razlike u njezinu statusu, ovisno o tome koliko se krvi pojavljuje, i koliko često. Ova pravila i postupci čine *micvu*.

Potrebno je prinijeti *korbanot* na kraju razdoblja nečistoće. Narod Izraela ima veliki potencijal za postizanje duhovnih visina. Oni imaju i podjednako veliki potencijal da se spuste do dubina duhovne nečistoće.

Posljednja tri *p'sukim sedre* služe kao sažetak tema o obrednoj čistoći i nečistoći, te postavljaju izazov pred Židovski narod da se uzdigne iznad svjetovnog fizičkog postojanja potpunim izbjegavanjem "nečistoće".

Većina će ljudi reći (ili misliti) da je većina *paraše Tazria-M'cora* složena, zbunjujuća, neprimjenjiva, zbog čega li ju je uopće potrebno proučavati, dosadna je ... no međusobna interakcija fizičkog i duhovnog, funkcioniranje Židovskog društva u okviru tematika iz ove *sedre*, te drugih tema, bezvremenske su i razmatranje o njima daje obilje hrane našim mislima, a moguće čak i razgovoru oko šabatnog stola. Ništa što je u Tori nije dosadno.■

Teme za razmatranje uz šabatni stol

Cara'at: Prirodna bolest ili B-žja kazna?

Među mnogim misterioznim stvarima u Tanahu, *cara'at* se nalazi visoko na popisu nepoznanica. Kakva je to bolest? Zašto se čovjek njome zarazi? Da li je ona prirodna bolest kojom se svatko može zaraziti ili je ona poslana od B-ga, nadnaravni fenomen, zamišljen kao kazna za grijeh? Usporedite gledišta *hazal* i Ralbaga na temu *cara'ata*, i raspravite oba gledišta za vašim šabatnim stolom.

- Ispitajte sve slučajeve u Tanahu u kojima je nekoga zadesila *cara'at*. Možete li naći zajednički prijestup kojeg su počinili svi oni koje je ona zadesila? Ako je bolest doista kazna, koji je njen zločin?
- Zašto *cara'at* uzrokuje nečistoću? Usporedite različite slučajeve nečistoće u Tori. Postoji li neki zajednički nazivnik koji bi konkretno mogao objasniti zašto ove prilike onečišćuju osobu?

B-žanska kazna

Prirodna ili nadnaravna? Kuzari, Rambam, Ramban, i R. Hirsch sugeriraju da je to stanje potpuno nadnaravne prirode, dok Ibn Ezra, R'Y Bechor Shor, Abarbanel i Sforno impliciraju da, unatoč B-žanskoj umiješanosti, *cara'at* na tijelu može ipak biti prirodna bolest ili barem imati neke prirodne aspekte.

Za koje grijeha? Ovi se izvori međusobno ne slažu oko toga koji grijesi uzrokuju da osobu zadesi *cara'at*, ali većina njih govori o kleveti i/ili oholosti. Nekoliko midraških izvora uključuje dugačke popise potencijalnih grijeha, u kojima se spominju krađa, ubojstvo, sebičnost, laganje, skrnavljenje B-žjeg imena, prekoračenje

granica, nedopušteni spolni odnosi i lažno zaklinjanje.

Biblijski slučajevi

Ovo stajalište podupire činjenica da većina priča u Tanahu u kojima se spominje osoba koja je pogođena *cara'atom*, izričito govori o tome kao o kazni: **Bemidbar 12** – Mirjam biva s nebesa pogođena *cara'atom* jer je govorila protiv Mošea. **Šemuel II 3** – Joav biva proklet *cara'atom* jer je ubio Avnera protivno Davidovoj želji. **Melahim II 5** – Gehazi bude zaražen *cara'atom* nakon što nije poslušao Elizeja. **Divrei HaJamim II 26** – Kralj Uzijahu biva kažnjen *cara'atom* zbog svoje oholosti prilikom vršenja obreda kađenja.

Prema ovom popisu, čini se da je zajednički nazivnik između različitih grijeha pobuna protiv autoriteta.

Usporedba s *cara'atom* kuće i odjeće

Prema mnogim od ovih izvora, bolest koja dolazi na nečiju odjeću i kuću služi kao znak upozorenja na grijeh koji će navesti osobu da se pokaje prije nego što je i tjelesno zadesi. Abarbanel dodaje da očigledna nadnaravna priroda pošasti na kući uči da su i *cara'at* tijela i odjeće isto tako b-žanski i providonosni.

Pitanja za raspravu

1) Zašto se majka nakon porođaja nalazi u stanju čišćenja? Zašto je vrijeme čišćenja od ovog stanja dulje za majku koja je rodila djevojčicu, od majke koja je rodila dječaka?

2) Zašto bi B-g bio toliko zabrinut zbog gube?

3) Što mislite kako su se osjećali ljudi koji su imali bolest gube kada su bili prognani da žive izvan tabora?

4) Kada se razbolite, osjećate li se nečisto? Kada ste bolesni, što osjećate u odnosu na B-ga?

5) Što mislite zašto postoji točno određeni svećenički obred za očišćenje gubavca koji više nije bolestan? Imate li vi ritual očišćenja kada se oporavite nakon bolesti? Kakav je to ritual?

6) U ovoj *paraši* B-g kaže da B-g prouzrokuje gubu. Vjerujete li vi da B-g uzrokuje gubu? Vjerujete li da B-g izaziva bolesti? Zašto da ili zašto ne?■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Menachem Leibtag:

Tazria: Od Sedam do Osam

Ovaj šiur ljubaznošću je ustupio The Tanach Study Center u spomen na Rabbi Abrahama Leibtaga

Što je tako posebno u vezi s brojem 'osam' u Humašu? Je li tek slučajno da je:

- U Sefer Berešit - upravo 'osmi dan' izabran za *brit mila*;
- U Paršat Šmini - upravo 'osmi dan' izabran za posvećenje Miškana;
- U Paršat Mecora - 'osmi dan' izabran za dan kada očišćeni *mecora*, *zav* i *zava* prinose svoje posebne korbanot;
- U Paršat Emor - završni blagdan "Šmini aceret" - 'osmi dan' Sukota!

U sljedećem šiuru pokušat ćemo objasniti, na temelju biblijskog značenja broja sedam, zašto je broj osam tako poseban.

Uvod

U prethodnim šiurima govorili smo o posebnom odnosu između broja SEDAM i 'prirode', posebno u vezi sa "ša-loš regalim" [tri hodočasna blagdana]. Na primjer, u šiuru o Paršat Emor primijetili smo da nije slučajno što nam Tora zapovijeda da:

- Proslavimo upravo SEDAM dana Hag HaMacota u proljeće; i onda -
- Da brojimo SEDAM tjedana do **žetvenog blagdana** Šavuota; i konačno -
- Da slavimo našu **berbu plodova** tijekom SEDAM dana Sukota.

Činjenica da svaki od tih praznika uključuje sedam dana ili sedam tjedana sugerira povezanost između broja sedam i poljoprivrede. Naglašavajući SEDAM u vezi s tim poljoprivrednim praznicima, Tora ističe našu potrebu da prepoznamo da su sile prirode doista B-žje stvorene, i zato Mu moramo zahvaliti.

Slično tome, naš šiur o Paršat Berešit raspravljao je o tome kako Tora priču o Stvaranju predstavlja kao događaj koji se odvija SEDAM dana - kako bi naglasila da je samo stvaranje 'prirode' bilo svjesna odluka Jednog B-ga - a ne rezultat sukoba panteona mnogih bogova, od kojih svaki iskazuje svoju moć nad određenim dijelom prirode.

U narednom šiuru, vraćamo se na Sefer Berešit u potrazi za biblijskim značenjem broja 'osam', da bismo pokazali kako i zašto bi trebao biti vezan uz tih 'sedam' dana Stvaranja.

Osam i brit mila

U nekim od gore navedenih primjera iz Sefer Vajikra, 'osam' izgleda značajan jednostavno zato što dolazi iza niza od 'sedam' dana. Na primjer:

- "Jom HaŠmini" slijedi iza SEDAM dana "miluim";
- Korbanot *mecore* i *zava* na osmi dan dolaze iza njihovog minimalnog razdoblja od SEDAM dana "ta-hare";
- "Šmini Aceret" dolazi iza SEDAM dana Sukota.

Međutim, kada je B-g prvi puta zapovjedio Avrahamu Avinu da se "brit mila" ima učiniti na 'osmi dan' nakon rođenja djeteta (vidi Berešit 17,12) - nije postojao očiti razlog zašto je B-g odabrao upravo 'osmi dan'. To sigurno nije imalo veze s prethodnim razdobljem od 'sedam dana' (kao što je to bilo kod drugih primjera o naročito, 'osmom danu' kako je gore navedeno).

[Iako nam se u Paršat Tazria kaže da je majka "tame" (duhovno nečista) prvih sedam dana nakon rođenja svog sina (vidi Vajikra 12,2-5), ne čini se da postoji logična veza između tih sedam dana i zapovijedi da se "mila" obavi osmog dana, što je prvi put navedeno u Sefer Berešit. Štoviše, čini se upravo suprotno - da je zato što "brit mila" treba biti učinjen osmog dana, njezino razdoblje 'tuma' skraćeno s 14 dana na sedam dana.]

U sljedećem šiuru ponovno ćemo razmotriti ovaj savez između B-ga i Avrahama Avinu [17,1-11/ poznatiji kao "brit mila"] u 'širem' kontekstu Sefer Berešit - kako bismo otkrili tematsku vezu između 'osmog dana' i 'sedam dana' Stvaranja. [Nadamo se da će nam pomoći shvatiti ne samo zašto je "mila" na 'osmi dan', već i zašto je praznik "Šmini Aceret" tako važan.]

Kao što se vjerojatno sjećate, Tora koristi nekoliko imena kako bi opisala B-ga (npr. Elokim, Havaja, kel-šadai, itd.). Međutim, kad u 17. poglavlju započinje narativ o "brit mila" događa se nešto vrlo čudno, pošto se B-g Avrahamu Avinu prvi puta predstavlja kao "kel-šadai" - nakon čega Tora dosljedno o B-gu govori kao o "Elokimu" (sve do kraja tog poglavlja).

Da bismo shvatili tematsku važnost ovog opažanja, prvo moramo napraviti brzi pregled svih prethodnih slučajeva u Sefer Berešit kad je B-g govorio čovjeku, posebno obraćajući pažnju na trenutke kad Tora koristi "šem Elokim".

Pod kojim 'imenom' B-g govori čovjeku?

U našem šiuru o Paršat Berešit, objasnili smo kako Hu-

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Tazrla: Od Sedam do Osam**

maš predstavlja dva paralelna prikaza B-žjeg stvaranja svemira:

1. "b'šem ELOKIM" (1,1 -2,4) - [ili 'perek alef'] koji se usredotočio na B-žje stvaranje PRIRODE, tj. strukturiranog univerzuma, u SEDAM dana.
2. "b'šem HAVAJA" (2,5-4,26) - [ili 'perek bet'] koji se usredotočio na B-žji poseban odnos s čovjekom, tj. stvaranje Gan Edena i izgon čovjeka iz tog okruženja nakon što je sagriješio.

Bez ulaska u složene detalje i dublje značenje ove 'dvostruke prezentacije', jednostavno ćemo postaviti da se B-žji odnos s čovjekom razvija duž linija svake od ovih dviju perspektiva, budući da će svako od tih B-žjih ime na odražavati različitu perspektivu razvijajućeg odnosa između čovjeka i B-ga.

Na primjer, u perek alef, B-g - b'šem Elokim - blagoslivlja čovjeka da bude plodan i množi se ("pru u'rvu"), gospodari zemljom i vlada nad svim drugim živim bićima (vidi 1,26-28). Za razliku od ove perspektive čovjeka kao vladara nad B-žjim stvorenjima, u perek bet - b'šem Havaja - čovjek je stvoren kako bi postao B-žji sluga, čiji je posao brinuti se i bdjeti nad Njegovim vrtom (vidi 2,15-17).

Ovu 'dvostruku perspektivu' ponovno nalazimo u priči o Potopu, gdje se B-žja odluka da uništi generaciju Potopa (zbog njihova grijeha) predstavlja iz obje te perspektive:

1. B'šem Elokim - vidi 6,9-6:22.
2. B'šem Havaja - vidi 6,5-8 & 7,1-5.

Isto tako, nakon MABULA (Potopa), B-g iznova definira Svoj odnos s čovjekom, opet iz obje perspektive:

1. B'šem Elokim - vidi 9,1-17
2. B'šem Havaja - vidi 8,18-21

Nakon potopa, Tora opisuje ["b'šem Elokim"] kako se Noahova djeca množe i raspršuju u sedamdeset naroda (10,1-32), ali neposredno iza toga detaljno opisuje B-žju kaznu graditeljima Babilonske kule dok se B-g koristi s "šem Havaja" (vidi 11,1-10).

Na ovom mjestu u Humašu (tj. na početku Paršat Leh Leha) ovaj obrazac (dvostruke prezentacije) čini se da završava - jer Tora isključivo koristi "šem Havaja" kako bi opisala sve razgovore između B-ga i Avrahama Avinu, od poglavlja 12 do poglavlja 16. Isključiva upotreba "šem Havaja" od strane Tore da opiše ove susrete tematski je u skladu s našim tvrdnjama da se B-žje ime "Havaja" odnosi na poseban odnos između čovjeka i B-ga - gdje se od čovjeka očekuje da djeluje kao B-žji sluga.

Na primjer, B-žji odabir Avrahama Avinu da postane praotac Njegovog posebnog naroda opisan je b'šem Havaja (vidi 12,1-9); isto tako i Njegovo opetovanje tog obećanja nakon Lotovog odlaska (vidi 13,14-17).

Slično tome, kada B-g to obećanje formalizira u savez "brit bein habetarim" (vidi 15,1-20) - ponovo nalazimo da Tora u svom opisu B-ga koristi "šem Havaja".

Iz nekog razloga, ova ekskluzivna (i logična) upotreba "šem Havaja" u Torinom opisu B-žjeg odnosa s Avrahamom Avinu mijenja se u sedamnaestom poglavlju - kada Tora prvi put upotrijebi "šem Elokim" da opiše kako B-g govori Avrahamu Avinu prilikom "brit mila".

Da bismo razumjeli razlog ove iznenadne promjene, pogledajmo pažljivije kako to poglavlje započinje, i zamijetimo da B-g Sebe prvo predstavlja kao "kel ša-dai", prije nego što s njim govori b'šem ELOKIM:

"Kada je Avramu bilo devedeset devet godina, B-g [HAVAJA] se ukazao Avramu i rekao mu: "ANI KEL ŠA-DAI", hodi preda mnom i budi besprijekoran. I uspostaviti ću Svoj SAVEZ između Mene i tebe... Avram pade ničice, i B-g [ELOKIM] mu reče govoreći... Ovo je moj SAVEZ s tobom..." (17,1-4)

Dok proučavate ove pesukim (stihove) kao i one koji slijede, zapazite kako B-g (b'šem Elokim):

1. Mijenja Avramovo ime u Avraham;
2. Blagoslivlja ga da se namnoži ("pru u'rvu");
3. Obećava da će on postati velik narod;
4. Obećava njemu i njegovim budućim generacijama zemlju Kanaan;
5. Obećava da će biti njegov B-g ("le'hijot l'ha l'ELOKIM");
6. Zapovijeda mu da obreže svoju mušku djecu, itd.

Osim ovih detalja u ovim stihovima, obratite pažnju i na njihov stil - jer dijele neke vrlo zanimljive sličnosti sa jedina dva ranija primjera kad Humaš koristi "šem Elokim" da bi opisao B-ga koji govori čovjeku:

- (I) Nakon stvaranja čovjeka šestog dana (1,27-30); (II) Nakon Potopa (vidi 9,1-17).

Da biste to provjerili, pregledajte te dvije skupine stihova, i zamijetite paralele s narativom o "brit mila":

- I) Šestog dana, nakon što je čovjek stvoren b'celem ELOKIM, B-g (b'šem ELOKIM) ga blagoslivlja da:

- a) bude plodan i množi se ("pru u'rvu");
- b) bude gospodar i vladar nad kraljevstvom živog;

(nastavak sa 7. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Tazra: Od Sedam do Osm**

c) jede bilje i plodove stabala.

II) Otprilike deset generacija kasnije, nakon Potopa, B-g (b'shem ELOKIM) blagoslivlja Noaha i njegovu djecu na vrlo sličan način (9,1-7), uključujući:

a) da budu plodni i namnože se ("pru urvu");

b) da budu gospodari kraljevstva živog;

c) dopuštenje da jedu živa bića (ne samo bilje);

Međutim, najupečatljivija paralela s "brit mila" nalazi se u posebnom savezu koji B-g ["b'shem Elokim"] sklapa s Noahom neposredno nakon tih blagoslova kako je opisano u 9,8-12:

*"v'hakimoti et briti ithem... [9,11/ usporedi s 17,7-8]
"vaJomer Elokim, zot ot habrit..." [19,12/ usporedi s 17,9-10]*

Ovaj savez, poznatiji kao "brit hakešet" (savez duge), odražava uspostavu posebnog odnosa između B-ga i čovječanstva, jer B-g obećava da više nikada neće dovesti do potpunog uništenja svojeg Stvaranja. [Vidi 9,11-15 / vidi također Ramban na 6,18, posebno njegovo konačno objašnjenje riječi "brit", temeljeno na riječi "brija"!]

Prilično je zapanjujuće da je sljedeći put kad B-g govori čovjeku b'shem Elokim tek deset generacija kasnije - prilikom Brit Mila, kad stavlja pred Avrahama Avinu izazov da prihvati još jedan savez. Primijetite izrazite tekstualne sličnosti između ova dva saveza, tj. "brit mila" i "brit hakešet":

a) da bude plodan i množi se 9,1 / 17,2,6;

b) "v'hakimoti et briti..." 9,11 / 17,7;

c) "ha'arec" // "erec kanaan" 9,13,16,17 / 17,8

d) "ot brit": "ha'mila" // "ha'kešet" 9,13,17 / 17,12;

[da biste to provjerili, otvorite svoj Tanah i usporedite ih sami]

Međutim, osim ovih sličnosti, kod "brit mila" nalazimo dodatno, ali vrlo važno obećanje - "lehijot lahem l'Elokim" [da ti budem B-g] - odražavajući mnogo BLIŽU vezu s B-gom. Zapravo, ova ključna fraza ponavlja se dva puta, jer naglašava i definira svrhu Brit mila (pažljivo pročitajte 17,7-8!).

Jedan korak 'iznad' prirode

S obzirom na ovo objašnjenje, možemo sugerirati razlog zbog kojeg B-g [b'shem Elokim] zapovijeda Avrahamu da izvrši "brit mila" baš na osmi dan.

Primijetimo progresiju koja se pojavila dok smo pratili B-žji odnos s čovjekom, s perspektive 'šem Elokim':

- FAZA 1) Stvaranje PRIRODE u SEDAM dana (1,1-2,4);
- FAZA 2) Savez s Noahom nakon Potopa (9,1-17);
- FAZA 3) Savez "Brit Mila" s Avrahamom Avinu da ga se vrši na OSMI dan (17,1-14).

Mogli bismo sugerirati da je obrezivanje na OSMI dan povezano s ovim uzvišenjem duhovne razine čovjeka, JEDAN korak iznad razine njegovog izvornog stvaranja u SEDAM dana.

Objasnimo tu izjavu, na temelju tri faze ove progresije b'shem Elokim:

1. Tijekom prvih sedam dana, B-g je doveo svemir do stadija razvoja na kojem izgleda da se 'brine sam o sebi'. Bilo da je riječ o vegetaciji, životinjama ili čovjeku, sve vrste života osiguravaju svoje postojanje svojom sposobnošću razmnožavanja; postaju plodne i množe se (npr. "zo're'a zera", "zahar u'nekeva", "pru urvu", itd.). Čovjekovo vladanje nad ovim stvorenjima, njegova želja za osvajanjem i njegova sposobnost da ih obuzda, sve je to dio fenomena koji nazivamo PRIRODOM. Prvo poglavlje Breišita (knjige Postanka) uči nas da [ono što mi nazivamo] priroda nije nastalo slučajno, već je to bilo namjeravani B-žji čin. [Počivajući na šabat, jednom svakih sedam dana, mi se podsjećamo na to.]
2. Nakon "mabula", B-g (b'shem Elokim) 'počinje ispočetka' ponovnim uspostavljanjem Svog odnosa s ljudskim rodом u savezu s Noahom, poznatim kao "brit hakešet". Ovaj savez odražava vrlo sličan odnos onom pri B-žjem prvotnom stvaranju u sedam dana, s nekim 'manjim' promjenama: Čovjek ostaje gospodar Njegovog svemira (9,2), uz 'malu promjenu' u njegovoj prehrani (9,3-5), i zapovijed da je zabranjeno ubiti drugog čovjeka (9,6-7). Međutim, osnovni zakoni prirode ostaju isti (vidi 9,8).
3. Sve do Brit Mila, odnos čovjeka s B-gom b'shem Elokim ostao je na distanci. Iako je čovjek bio vrhunac B-žjeg stvaranja s određenim minimalnim očekivanjima u vezi moralnog ponašanja, on je u osnovi bio samo dio prirode. Čovjeku je dana moć; on je postupao poput B-ga (b'celem Elokim), ali Mu nije bio BLIZAK. Na Brit Mila, Avraham se podiže na višu razinu. On i njegovi potomci izabrani su da predstavljaju B-ga kao Njegov pose-

Strana 9

Rabbi Menachem Leibtag:

Mecora: Unutarnja struktura zakona o tuma i tahara

Ovaj šur ljubaznošću je ustupio The Tanach Study Center u spomen na Rabbi Abrahama Leibtaga

Svatko tko razumije početni pasuk Parše Aharei Mot odmah shvaća da ta cijela parša pripada u Paršu Šemini! Zašto onda Paršije Tazria i Mecora 'prekidaju' ovaj logički slijed?

Ako zvuči malo komplicirano, ne brinite, ovoj šuri započeti ćemo time da prvo objasnimo ovo pitanje. Zatim ćemo odgovor na to pitanje iskoristiti kako bismo došli do sveobuhvatnijeg razumijevanja strukture i teme Sefer Vajikra.

Uvod

Sjetimo se da je prva polovica Parše Šemini uključivala priču o tragičnoj smrti dvojice Aharonovih sinova - Nadava i Avihua (vidi 10,1-9). Sjetimo se također da Paršat AHAREI MOT (nekoliko poglavlja kasnije) započinje B-žjom zapovijedi Mošeu i Aharonu u vezi posljedica tog događaja:

"I B-g reče Mošeu i Aharonu NAKON SMRTI dva-ju sinova Aharonovih..." (16,1)

Stoga bi za Toru bilo logičnije da ovu zapovijed uključi u Paršat Šemini - odmah nakon priče o njihovoj smrti. [Drugim riječima, Vajikra poglavlje 16 bi trebalo slijediti odmah nakon poglavlja 10!]

Međutim, umjesto toga, nalazimo da poglavlje 11. do 15., koja detaljno opisuju brojne zakone o raznim vrstama "tuma" [duhovne nečistoće], tvore 'prekid' ovog logičkog tijeka.

Da bismo objasnili zašto, prvi dio našeg šura istražiti će tematski odnos između ovih zakona o "tuma" i priče o smrti Nadava i Avihua. U drugom dijelu, sačiniti ćemo pregled koji će sažeti ove zakone o "tuma" i pomoći nam da shvatimo njihove detalje.

Prvi dio - Što su Nadav i Avihu pogrešno učinili?

Kao što vjerojatno znate, postoje brojna mišljenja o tome što su Nadav i Avihu pogrešno učinili. Razlog za ova različita mišljenja je jednostavan: Tora nam jedino kaže ŠTO su učinili, ali ne objašnjava ZAŠTO su kažnjeni. Stoga svaki komentator traži tragove u tom pasuku (vidi 10,1) ili u 'susjednim' psukim pokušavajući naći razlog.

[Na primjer, izraz "eš zara" u 10,1 implicira da su Nadav i Avihu možda sagriješili prinoseći pogrešnu vrstu vatre. Kao druga mogućnost, 'paršija' koja slijeđi raspravlja o zakonima koji zabranjuju kohenima da se opijaju (vidi 10,8-11), sugerirajući tako da su možda bili pijani. (Vidi Raši, Ramban, Rašbam, Ibn Ezra, Hizkuni, itd.) Zapravo, svaki komentar na ovaj pasuk toliko je uvjerljiv da je zaista teško izabrati između njih.]

Međutim, za razliku od te rasprave o tome što su točno Nadav i Avihu pogrešno učinili (i zašto), naš šur će se usredotočiti na općenitiju povezanost između ovog događaja i opće strukture (i teme) Sefera Vajikra.

Praćenje uputa

Iako nam Tora ne kaže konkretno ZAŠTO su Nadav i

Avihu bili kažnjeni, pasuk koji opisuje njihov grijeh pruža nam vrlo općenito objašnjenje:

"va'jikrvu eš zara - AŠER LO CIVA otam" - i oni su prinijeli 'tuđu vatru' KOJU IM B-G NIJE ZAPOVIJEDIO (vidi 10,1)

Međutim, ne bi nas trebalo iznenaditi što nalazimo ovu frazu "ašer lo civa otam". U vezi izgradnje Miškana, mnogo smo puta naišli na ponavljanje ove fraze u našem proučavanju Paršiot Vajakhel i Pekudei.

[Da osvežimo sjećanje, samo primijetite kako s "ka'ašer civa Hašem et Moše" [Kako je B-g zapovijedio Mošeu] završava gotovo svaka "paršija" u Paršat Pekudei. Nemojte pogledati samo 35,29; 36,1; & 36,5, već i 39,1.5.7.21.26.29.31.32.42.43. & 40,16.19.21.23.25.27.29.32!]

Osim toga, ova se fraza prvi put pojavila na samom početku cjeline o Miškanku koja je započela u Paršat Vajakhel:

"I reče Moše čitavoj zajednici Izraela [EIDA] ZE HA'DAVAR - AŠER CIVA HAŠEM - Ovo je ono što JE B-G ZAPOVIJEDIO govoreći..." (vidi 35,1.4. vidi također 35,1)

Konačno, do sada smo u Sefer Vajikra već pronašli istu frazu kada Tora opisuje priču o posvećenju Miškana. Prvo od svega, u sedmodnevnoj svečanosti "miluim":

"I reče Moše cijeloj EIDA [okupljenoj kod Ohel Moeda/8,3] - ZE HA'DAVAR - Ovo je ono što JE B-G ZAPOVIJEDIO da činite..." (Vajikra 8,4-5, vidi također 8,9.13.17.21.36.)

I u početnom objašnjenju Mošea Rabeinu o posebnim korbanot koje će se prinositi na Jom haŠmini:

"I reče Moše: ZE HADAVAR - OVO je ono što JE B-G ZAPOVIJEDIO da činite da [bi] se Njegova KAVOD [Slava] mogla [ponovno] pokazati na vama..." (9,6, vidi također 9,1-5)

Pažljivo primijetite kako Moše izriče ovu izjavu pred cijelom "eida" [zajednicom] koja se okupila da promatra ovu svečanost. [Vidi 9,5! Primijetite i u 9,3-4 kako Moše objašnjava narodu da će te korbanot 'vratiti' 'šehinu'.]

Zapravo, dok pregledavate 9. poglavlje, primijetite kako Tora svaku fazu ove posebne svečanosti završava istom ovom frazom. [Vidi 9,5.6.7.10.21.]

Stoga, kada Tora koristi vrlo sličnu frazu za opis grijeha Nadava i Avihua tog dana - "va'jikrvu eš zara - AŠER LO CIVA otam" (vidi 10,1), trebali bismo očekivati da ćemo pronaći tematsku povezanost između tog grijeha i ove fraze.

Da bismo pronašli tu povezanost, moramo razmotriti razlog zašto Tora tako često koristi ovu frazu u svojim pojedinostima o izgradnji Miškana.

Naglašavanje kritične točke

Sjetimo se da se grijeh Nadava i Avihua dogodio na 'osmi dan'. Ranije toga dana (kada je svečanost trebala početi), Moše je okupio cijeli narod kako bi objasnio TOČNE detalje o tome kako će se korbanot prinositi tog da-

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Mecora: Struktura zakona o tuma i tahara**

na.

[Ponovno primijetite ključnu frazu: "ze ha'davar ašer CIVA Hašem..."/ vidi 9,4-6.] Zapravo, Moše je dvaput dao vrlo slične izjave pred cijelim narodom prije nego što je Miškan prvotno izgrađen (Šmot 35,1,4), i prije sedmodnevne svečanosti MILUIM (vidi Vajikra 8,1).

Zašto Moše, prije nego što prinese ove posebne korbanot, prvo mora objasniti detalje tih procedura cijeloj zajednici koja se okupila da promatra?

Čini se da Tora šalje vrlo snažnu poruku u vezi s Miškanom. B-g zahtijeva da čovjek s preciznošću postupi prema Njegovoj zapovijedi - ne mijenjajući nijedan detalj.

Kazna Nadava i Avihua

Sada kad poznamo ovaj kontekst, bolje možemo razumjeti zašto su Nadav i Avihu kažnjeni. Na dan njihovog javnog posvećenja - na Jom haŠmini - oni (sami) odlučuju prinijeti KETORET. Primijetite opis njihovog grijeha u Tori:

"A Nadav i Avihu, svaki od njih je uzeo svoju kadicu, stavio u nju vatre i dodao KETORET, te su donijeli tuđu vatru pred B-ga, KOJU IM ON NIJE ZAPOVIJEDIO ['ašer lo civa']"

Njihova se vatra smatrala za "eš zara" [tuđom], jednostavno zato što im B-g 'nije zapovijedio' da je prinesu. [Primijetite poseban naglasak na riječ "lo" prema "taamei mikra" (kantilaciji). Pogledajte i komentare Hizkunija na 10,1.

Nadav i Avihu mogli su imati najčišće namjere, ali napravili su jednu ključnu pogrešku - nisu postupili prema preciznom protokolu koji je B-g propisao za taj dan. S obzirom na to da je čitava EIDA koja se okupila kod Ohel Moeda prepoznala da su Nadav i Avihu odstupili od protokola, oni moraju biti kažnjeni; jer je pouka tog dana bila upravo to - da u Miškanu čovjek mora pomno slijediti svaki detalj B-že zapovijedi.

[Napomena, ovo tumačenje ne opovrgava nijedno drugo mišljenje koje sugerira da su Nadav i Avihu učinili nešto drugo pogrešno [kao što je pijanstvo ili nepoštovanje Mošea, itd.]. Ono jednostavno omogućuje da razumijemo težinu njihove kazne ČAK i ako uopće nisu učinili ništa 'pogrešno' (osim što su učinili nešto što B-g nije zapovijedio). Pogledajte također komentar Rašbama na 10,1 u tom smislu.]

S tematske perspektive, njihova kazna u ovim okolnostima prilično je razumljiva. Sjetimo se teološke dileme koju je stvorio Miškan - fizička reprezentacija (ili simbol) transcendentnog B-ga. Jednom kad se fizički objekt upotrijebi da predstavlja B-ga, postoji opasnost da čovjek taj objekt [a zatim možda i drugi objekt] počne tretirati kao samog boga. S druge strane, bez ikakve fizičke reprezentacije, čovjeku postaje teško razviti bilo kakav odnos s B-gom. Stoga B-g dopušta Miškan - simbol Njegove Prisutnosti - ali istovremeno On mora naglasiti da Ga se može štovati samo na točno određen način "kako je B-g zapovijedio Mošeu".

[Vidi također Ponovljeni Zakon 4,9-24 za raspravu Tore o sličnom strahu da bi čovjek mogao odabrati neki svoj vlastiti predmet da predstavlja B-ga ["tav-nit..." / usporedi Šmot 25,8-9 "v'akmal".]

Problem 'dobrih namjera'

Upravo ovaj konkretan problem da se 'slijedi B-žu zapovijed' u vezi s Miškanom, na Jom HaŠmini dobiva dodatno značenje.

Sjetimo se našeg objašnjenja Aharonovih iskrenih namjera pri incidentu "het ha'egel", tj. on je želio Bnei Jisrael pružiti fizički simbol B-ga, kojeg bi mogli štovati. [Pogledajte šur na Ki-Tisa.] Unatoč Aharonovim dobrim namjerama, njegovi postupci doveli su do katastrofe. Grijeh "het ha'egel" uzrokovao je da KAVOD HAŠEM [B-žja Slava (= "šehina")], koja se pojavila Bnei Jisrael na Har Sinaju, bude oduzeta (vidi Šmot 33,1-7).

Zahvaljujući Mošeovu posredovanju, B-g je na kraju dopustio da se Njegova ŠEHINA vrati u MISKAN koji su Bnei Jisrael podigli. Ali kada Nadav i Avihu naprave pogrešku (sličnu Aharonovom grijehu s het ha'egel) na sam dan posvećenja Miškana, oni moraju biti odmah kažnjeni.

[Ne samo da ovo može objasniti zašto su tako strogo kažnjeni, to nam može pomoći i razumjeti reakciju njihovog oca: "va' JIDOM Aharon" [i Aharon ostade šutke] (vidi 10,3).]

Na kraju, ovo tumačenje nam može pomoći razumjeti Mošeovu izjavu Aharonu: "To je ono što je B-g rekao - B'KROVEI E'KADEŠ..." (vidi 10,3). Sjetimo se paralele koju smo razmatrali mnogo puta između Har Sinaja i Miškana. Na Har Sinaju, Bnei Jisrael i koheni bili su unaprijed upozoreni:

"I reče B-g Mošeu: Sidi i UPOZORI narod da ne smiju probiti [prepreku koja opasuje] Har Sinaj, da ne bi pogledali prema Hašemu i poginuli. I KOHANIM također, koji PRISTUPAJU U BLIZINU HAŠEMA, moraju se posvetiti ("jitkadašu" - usporedi s "b'krovei akadeš"/10,3), da ih B-g ne kazni." (Izlazak 19,21)

Kako je ova inauguracijska svečanost paralela događaja na Har Sinaju, B-že izvorno upozorenje o približavanju Har Sinaju, čak i za KOHENE, sada se odnosi i na Miškan. Stoga, je potreban dodatni oprez, bez obzira koliko dobre namjere bile.

[Vidi slično objašnjenje kod Hizkunija na 10,3!]

Povratak u Sefer Vajikra

Sada se možemo vratiti na naše prvobitno pitanje. U Sefer Vajikra, priča o grijehu Nadava & Avihua (poglavlje 10) uvodi cijeli niz zakona koji govore o neprimjerenom ulasku u Miškan (poglavlja 11->15). Zatim, odmah nakon ovog tragičnog događaja, Sefer raspravlja o različitim zakonima "tuma v'tahara", koji reguliraju tko smije, a tko ne smije ući u Miškan. Tek nakon završetka ovog odjeljka koji raspravlja tko može ući u Miškan, Sefer Vajikra se vraća (u 16. poglavlju) na B-žu zapovijed Aharonu o tome kako on sam može na ispravan način ući u najsvetiji svetište Mikdaša (na Jom Kipur).

U Drugom dijelu raspravljamo o sadržaju ove posebne cjeline micvot od poglavlja 11->15.

DIO II: Tko može ući u Miškan/Tuma i Tahara

Uvod

Često se nađemo izgubljeni u labirintu kompliciranih za-

(nastavak sa 11. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Mecora: Struktura zakona o tuma i tahara**

kona koji se tiču "tuma" i "tahara" koje Tora detaljno opisuje u paršiot TAZRIA & MECORA. Iako nije lako razumjeti obrazloženje ovih zakona, unutarnju strukturu ovih paršiot prilično je lako pratiti.

U drugom dijelu opisujemo tijek paršiot od Paršat Šmini do Mecora i pokušavamo objasniti zašto su smješteni baš u ovom dijelu Sefer Vajikra.

Cjelina

Kao što sljedeća tablica pokazuje, svako od ovih pet poglavlja bavi se temom povezanom na neki način ili u nekoj formi s "tuma" (duhovnom nečistoćom).

Poglavlje	"Tuma" PROUZROČENA:
11	jedenjem ili dodirivanjem mrtvih životinja
12	rođenjem djeteta
13	"caraatom" na nečijoj koži ili odjeći
14	"caraatom" u kući
15	različitim izljevima iz ljudskog tijela

Ne samo da ove paršiot raspravljaju o tome kako se netko zarazi ovim različitim vrstama TUMA, one također objašnjavaju kako se netko može očistiti od ovih TUMOT, tj. kako postaje TAHOR. Za najjednostavniju vrstu TUMA potrebno je samo oprati svoju odjeću i pričekati do zalaska sunca (vidi 11,27-28.32.40). Za teže vrste TUMA, da bi se postalo TAHOR, prvo se mora pričekati sedam dana, a zatim treba prinijeti niz posebnih korbanot.

Čitava ova cjelina razvija se na vrlo logičan način. Počinje s najlakšim tipom TUMA, poznatim kao "tuma erev" - jednodnevnom TUMA (bukvalno do večeri), a zatim se nastavlja s težim tipom TUMA, poznatom kao "tuma šiva", sedmodnevnom TUMA. Unutar svake kategorije, Tora prvo objašnjava kako se dobiva svaka vrsta TUM, a zatim objašnjava kako se iz toga postaje TAHOR.

Sljedeća SHEMA sažima ovu strukturu. Obratite pažnju na to kako svaki odjeljak ove sheme završava pasužom koji počinje sa "zot torat...":

Vajikra poglavlja 11-15

I. Jednodnevna Tuma: 11,1-47 / "v'tamei ad ha'erev" [poznata kao "tumat erev" (ili "tuma kala")] Osoba je TAMEI do mraka/ vidi 11,24.25. 27.31.32.39.] jer je jela, dodirivala ili nosila lešinu od:

- A: (11,1-28) zabranjene životinje i peradi
- B: (29-38) jednog od osam "šeracim" (stvorenja koja se roje)
- C: (39-40) dopuštenih životinja koje su uginule bez "šehite"
- D: (41 -43) drugih stvorenja koja gmižu ili se roje.

TAHARA za gore navedeno je - pranje odjeće/ 11,28.32.40.]

ZAKLJUČAK psukim (11,44-47)

...ZOT TORAT HA'BEHEIMA itd.

II. SEDAM DANA TUMA - 12,1-15,33 ("tuma hamura")

A) TUMAT JOLEDET - majka koja je rodila (12,1-8)

1. za dječaka : 7+33=40

2. za djevojčicu : 14+66=80

TAHARA - korban hatat & ola

...ZOT TORAT HA'JOLEDET itd.

B) CARAAT HA'ADAM TUMA / na temelju pregleda od strane kohena

1. na tijelu osobe / 13,1-46

2. na "begedu" (odjeći) osobe / 13,47-59

TAHARA / 14,1-32

1. posebno škropljenje, potom odbrojati 7 dana

2. poseban korban na osmi dan

...ZOT TORAT AŠER BO NEGA CARAAT itd.

C) CARAAT HA'BAJIT / 14,33-53 TUMA / na temelju kohenovog pregleda

1. kamenovi same kuće (14,33-45)

2. sekundarna "tuma" (14,46-47) za onoga koji:

1. uđe u kuću

2. spava u kući

3. jede u kući

TAHARA - posebno škropljenje kuće (14,48-53) sažetak psukim za sve vrste CARAAT (14,54-57)

...ZOT HA'TORA L'HOL NEGA HACARA'AT

... ZOT TORAT HACARA'AT.

D) TJELESNE IZLUČEVINE (poglavlje 15)

1. MUŠKARCI - TUMAT ZAV - neuobičajeno izlučivanje "zera"

1. on sam (15,1-4) - 7 dana

2. sekundarna "tuma" / 1 dan (15,5-12) za onoga koji dotakne ono na čemu sjedi ZAV, ili sjedne na predmet na kojem sjedi ZAV, i različiti drugi slučajevi.

TAHARA (15,13-15) čekanje 7 dana, zatim pranje s "majim hajim" na 8. dan poseban korban.

2. MUŠKARAC - TUMAT KERI - uobičajeno izlučivanje (15,16-18) jedan dan "tuma" (do večeri) zahtijeva pranje odjeće.

3. ŽENA - TUMAT NIDA - uobičajeno istjecanje (15,19-24)

1. ona sama - sedam dana

2. sekundarna "tuma" - jedan dan za osobu ili predmete koje ona dotakne

4. ŽENA - TUMAT ZAVA - neuobičajeno istjecanje (15,25-30)

1. ona sama i ono na čemu sjedi - 7 dana

2. sekundarna "tuma" za onoga tko dotakne nju ili ono na čemu ona sjedi.

(nastavak s 12. stranice) **Rabbi Monachom Leibtag: Mecora: Struktura zakona o tuma i tahara**

TAHARA - čeka se sedam dana... na 8. dan poseban korban

ZAKLJUČAK i sažetak pesukim (15,31-33) ...ZOT TORAT HA'ZAV etc.

=====

O PREGLEDU

Preporučujem da razmotrite ovaj pregled dok proučavate Paršu. Imajte na umu da iako su detalji vrlo komplicirani, cjelokupna je struktura zapravo vrlo jednostavna.

Obratite pažnju i na to kako Tora sažima svaki dio frazom koja počinje sa ZOT TORAT... - ovo je postupak (ili ritual) za... [Pogledajte šiur na Paršat Cav/Para u kojem smo raspravljali o značenju riječi TORA u Sefer Vajikra.] Ponavljanje ključnih izraza poput ovih često pomaže u identificiranju unutarnje strukture paršiot u Humašu.

Naša podjela pregleda u DVA dijela, JEDNODNEVNU tuma i SEDMODNEVNU tuma može se na prvi pogled činiti pomalo neispravnom jer u drugom odjeljku također nalazimo i na brojne slučajeve jednodnevne tuma. Međutim, slučajevi jednodnevne TUMA u drugom odjeljku su posve drugačiji jer ih je PROUZROČILA osoba koja je sama postala TAME na sedam dana. Stoga smo ih definirali kao 'sekundarne' TUMA u tom dijelu.

[TUMAT KERI (15,16-18) može biti još jedna iznimka budući da je neovisna jednodnevna TUMA, no može se smatrati potkategorijom unutar cjelokupnog okvira TUMAT ZAV.]

[Dubljin razmatranjem doći ćete do rasprave zašto odjeljak o jednodnevnoj TUMA uključuje zakone KAŠRUTA.]

Zbog čega prekid?

Sada kada smo ustanovili da poglavlja 11->15 čine zasebnu cjelinu, koja raspravlja o zakonima TUMA & TAHARA; možemo se vratiti našem prvotnom pitanju - Zašto ova cjelina prekida prirodni tijek Paršat Šmini (poglavlje 10) do Paršat Aharei Mot (poglavlje 16)?

Završni pesukim ove cjeline mogu nam pružiti moguće objašnjenje.

Kao što smo primijetili u našoj skici, čitava ova cjelina sadrži važan ZAVRŠNI pasuk:

"V'HIZARTEM ET BNEI JISRAEL M'TUMATAM... I ti ćeš zadužiti Bnei Jisrael da paze protiv njihove TUMA, DA NE UMRU kroz svoju TUMA oskvrnjujući Moj MIŠKAN koji je među njima." (vidi 15,31)

Ovaj pasuk povezuje zakone TUMA & TAHARA sa zakonima Miškana. Bnei Jisrael moraju voditi računa da, ako postanu TAME, ne smiju UĆI u Miškan. Zapravo, primarna posljedica za onoga tko je postao TAME je zabrana da ne može ući u kompleks MIKDAŠA. Ne postoji zabrana da se postane TAME, nego samo zabrana ulaska u Miškan ako je on TAME.

Stoga je cijeli proces TAHARA također neophodan samo za onoga tko želi ući u Miškan. Ako nema Miškana, čovjek može ostati TAME čitavog života bez ikakvih drugih posljedica.

S ovakvim kontekstom možemo predložiti zajedničku temu za prvih 16 poglavlja Sefer Vajikra - mogućnost Bnei Jisrael da uđu u Miškan, da se približe B-gu.

Objasnimo:

Prvi dio Sefer Vajikra, poglavlja 1->7, objašnjava KAKO i KADA pojedinac može prinijeti korban i KAKO ih kohen prinosi. U sljedećem odjeljku, poglavlja 8->10, zapisan je poseban obred posvećenja Miškana, koji priprema Bnei Jisrael i Kohanim za korištenje i rad u Miškano. Kako je ovaj obred završio smrću Nadava i Avihua zbog neprimjerenog ulaska u Miškan (kada su prinijeli "keter zara"), Sefer Vajikra nastavlja s cijelim skupom zapovijedi koje se tiču TUMA i TAHARA, poglavlja 11->15, koje reguliraju tko može i tko ne može UĆI U MIŠKAN. Ova cjelina završava zakonima o Jom Kipur, koji opisuju proceduru kako "kohen gadol" (veliki svećenik) može ući u najsvetije područje Miškana - Kodeš HaKodašim.

Mada su ovi zakoni TUMA i TAHARA možda dani Mošeu prije ili kasnije, još jednom nalazimo da Sefer Vajikra preferira tematski kontinuitet nad kronološkim redom (vidi šiur na Paršat Cav). Prvo, Sefer raspravlja o tome tko ne može ući u Miškan. Zatim objašnjava tko može ući u njegovo najsvetije područje.

Zehirut - Biti oprezan

Do ove točke, govorili smo o tehničkim aspektima strukture ove cjeline u Paršiot Šmini, Tazria & Mecora. Imaju li ovi zakoni TUMA & TAHARA ikakvog značaja i danas?

Najjednostavnije objašnjenje temelji se na našoj paraleli između Miškana i Har Sinaja. Baš kao što je susret Bnei Jisrael s B-gom na Har Sinaju zahtijevao posebnu pripremu, tako je i s čovjekovim susretom s B-gom u Miškano. Ne bi bilo prikladno da čovjek samo 'skoči' kad god mu dođe da ode u Miškan. Umjesto toga, svaki put kada pojedinac planira prinijeti korban ili stupiti u Miškan iz bilo kojeg drugog razloga, on se mora pripremiti pazeći da ne dođe u doticaj s nečim što bi ga učinilo TAME. Ako iz bilo kojeg razloga postane TAME, on mora oprati svoju odjeću i pričekati do sljedećeg dana. Ako on sam dobije glavnu vrstu TUMA kao što je CARAAT ili ZAV, tada mora pričekati najmanje sedam dana i podvrgnuti se posebnom ritualu koji će ga učiniti TAHOR.

Svi ovi komplicirani zakoni čine da čovjek koji želi posjetiti Miškan bude vrlo oprezan i stalno svjestan svega što dodiruje, ili nosi itd. tijekom cijelog tjedna prije posjete, čime se povećava njegova duhovna spremnost za ulazak u Miškan.

Danas, čak i bez Miškana, čovjek mora uložiti sve napore da pronade B-žju Prisutnost, iako je ona skrivena. Dakle, čovjekovo stanje stalne svjesnosti i opreza u pogledu svega što govori i čini ostaje primarno sredstvo kojim se čovjek može približiti B-gu, iako Beit HaMikdaša više nema.

Ovo je važna misao koju trebamo imati na umu dok se tijekom sedam tjedana Sefirat HaOmer pripremamo za obilježavanje Ma'amad Har Sinai na Šavuot. ■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarlag – 613 zapovijedi

166. Pokret roditelja: Obaveza da se poštuju zakoni o post-porođajnoj nečistoći

Kad žena zatrudni i rodi dječaka, ona će biti obredno nečista sedam dana ... (Levitski zakonik 12,2)

167. Ne jedite to!: Zabrana onoj/onome koja/i je nečist/a da jede od žrtava

Ona ne smije dodirivati ništa sveto niti ući u Hram ... (Levitski zakonik 12,4)

168. Predomislio sam se: Obaveza žene koja je rodila da prinese žrtvu

Kad okonča svoje dane čistoće zbog sina ili kćeri, prinijet će ovcu ... (Levitski zakonik 12,6)

169. Izgubljeni u prijevodu: Obaveza da se drži zakona mecore

Ako nekome nešto izbije na koži ... i to postane bolest cara'as... (Levitski zakonik 13,2)

170. Daj, obrij me!: Zabrana da se obrije područje koje je izolirano zbog neseke

On će biti obrijan, ali područje neseke neće se brižati ... (Levitski zakonik 13,33)

171. Nečist! Nečiste!: Obaveza mecore da razglasi svoje stanje

... odjeća će mu biti razderana, ne smije šišati glavu i mora se pokriti do usana ... (Levitski zakonik 13,45)

172. Izreži ga: Obaveza da se drži zakona o cara'asu u odjeći

Odjelo koje u sebi ima zarazu cara'asa, vunena odjeća ili lanena odjeće... (Levitski zakonik 13,47)

173. Očisti svoje djelo: Obaveza da se slijedi postupak očišćenja mecore

Ovo će biti zakon o mecori na dan kada je očišćen... (Lev 14,2)

174. Brižanje, jasno k'o dan!: Obaveza da se mecora obrije po drugi put

Sedmoga dana, obrijat će svu svoju kosu... (Lev. zakonik 14,9)

175. Zagnjuri: Obaveza obredno nečiste osobe da uroni u mikve

... on će okupati svoje tijelo u vodi i biti očišćen. (Lev 14,9)

176. Imaš nešto na uhu: Obaveza mecore da prinese žrtvu

Osmoga dana on treba uzeti dvije ovce bez mane... (Lev 14,10)

177. Razvali je: Obaveza provođenja zakona o cara'asu u kućama

Čovjek čija kuća ima zarazu cara'as doći će i... (Lev 14,35)

178. Za ovo nema zgodnog naslova: Obaveza da se drži zakona o izljevu kod muškaraca

Ovo će biti njegova nečistoća putem izljeva ... (Lev 15,3)

179. Treći udarac: Obaveza za zava da prinese žrtvu

Osmoga dana uzet će dva goluba ili dvije grlice ... (Lev 15,14)

180. A sada jedan normalan: Obaveza da se drži zakona o istjecanju sjemena

Čovjek koji ima izljev sjemena ... (Levitski zakonik 15,16)

181. Nije jedini: Obaveza da se drži zakona o menstrualnoj nečistoći

Žena kod koje dođe do krvarenja ... (Levitski zakonik 15,19)

182. Isto toliko vremena: Obaveza da se pridržava zakona o ženskom ne-menstrualnom krvarenju

Ako kod žene dođe do krvarenja izvan okvira njene menstruacije ... (Levitski zakonik 15,25)

183. Ovo je sasvim drugačije: Obaveza za zavu da prinese žrtvu

Osmoga dana ona će uzeti dva goluba ili grlice... (Lev 15,29)■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajlm

Pozitivne zapovijedi

68. Pozitivna je zapovijed vratiti sve što je krađom oduzeto

kao što kaže Sveto pismo, *on će vratiti ono što je uzео krađom (Va-jikra 5,23)*. Ako netko krađom stekne nešto što vrijedi p'ruta (najmanji novčić) ili više, on to mora vratiti opljačkanoj osobi. Ako je opljačkani čovjek umro, uzeti predmet treba vratiti nasljednicima. Ako on izgubi ukradeni predmet, mora dati njegovu vrijednost u novcu. U ovu zapovijed uključena je i dužnost da se vrati bilo što stečeno krađom ili prevarom.

Primjenjuje se na svakom mjestu i u svako vrijeme, i na muškarca i na ženu.

Negativne zapovijedi

174. Negativna je zapovijed ne pitati mrtve za savjet

jer što Pismo kaže, *Neće se među vama naći... ili onoga koji doziva duše umrlih (nekromanta) (D'varim 18, 10-11)*. To označava čovjeka koji se izglednijuje i odlazi spavati na groblje, tako da mu mrtvac može prići u snu i dati mu do znanja ono što je pitao; ili čini neki drugi postupak tako da mu tijelo mrtve osobe može prići i dati mu informaciju. Njega treba bičevati.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškarca tako i za ženu.■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravorijeke kojih se drže aškenaski Židovi.

Dio II: Jore De'a

Poglavlje 16b - Zavjeti i zakletve (nastavak)

Zavjet može biti obvezujući čak i ako je njegov tekst nepotpun ili neodređen; vidi 206,1-4; 207,1; 208,1-2; 216: 7. U dvojbenim slučajevima potrebno je oslobođenje od njega, a ono je također potrebno i ako se učini zavjet uporabom riječi zakletve ili obrnuto; vidi 206,5 i 239,11. U vezi primjenjivosti zavjeta nakon što ono što bude zabranjeno promijenjeno svoje stanje ili vlasništvo, vidi 216,1-12 i 223,3-4.

Pojmovi koji se koriste kod zakletve ili zavjeta tumače se u skladu s njihovim uobičajenim načinom korištenja; za primjere pogledajte 215,6; 217,1-48; 239,1. Područje primjene klasifikacije stvari (ili osoba) uključenih u zakletvu ili zavjet definira se u skladu s namjerama onoga koji se zakleo, ako ih se može dokučiti; za primjere pogledajte 218,1-6; 219,1-2; 221,1-14; 222,1, 223,1-2, 224,1, 226,1, 227,1-3; 228,49; 238,1-3.7-15. 23.

Zakletva ili zavjet mogu biti uvjetni (vidi 213,3; 220,15; 232,19; 239,1), ali uvjet ne smije biti u sukobu s halahom (vidi 222,1). Osoba koja prekrši zakletvu ili zavjet treba je/ga držati barem jednako toliko dugo (ali najviše 30 dana), prije nego li bude

oslobođena od njega, ali ako bi joj držanje stvaralo poteškoće, oslobođanje se može odmah odobriti; vidi 208,2-5.

Zakletva ili zavjet obvezuju samo ako su učinjeni usmenim putem i s namjerom (vidi 210,1; 239,1); no običaj ima zakonsku snagu zakletve ili zavjeta i zahtijeva oslobođanje (214,1). Zakletva ili zavjet učinjeni u snu zahtijevaju oslobođanje; vidi 210,2. Osoba koja položi zakletvu ili zavjet može je povući pod uvjetom da to učini odmah i usmenim putem (210,3). U vezi unaprijed određivanja da zakletve ili zavjeti neće stupiti na snagu, vidi 211,1-4.

Zavjeti se mogu primijeniti čak i na stvari koje još ne postoje (204,4), ali ne i na nematerijalne stvari poput govora (iako je za takve zavjete potrebno oslobođenje), osim ako ne uključuju poštivanje zapovijedi (213,1-2). Zakletve se mogu primijeniti čak i na nematerijalne stvari

(239,3). Zavjeti koji ometaju poštivanje pozitivne zapovijedi ili ispunjenje zakletve obično su valjani (vidi 215,1-5; 227,3). U vezi zavjeta koji uključuju stvari koje su već zabranjene, bilo po zapovijedi ili zbog zakletve, vidi 215,5-6, 228,15, 238,18-19. U vezi kontradiktornih ili suvišnih zakletvi ili zavjeta vidi 238,16-17.21-22; 239,12-15.

Osoba se kažnjava ako se zakune da će prekršiti zapovijed i takva zakletva se ne smije održati (vidi 236,5; 238,5; 239,4-8). Ako se osoba zakune da će izvršiti pozitivnu zapovijed, zakletva je bespredmetna (vidi 238,4), ali ako se zakune da neće prekršiti negativnu zapovijed a prekrši je, kaznit će se i za kršenje zakletve. Ako se netko zakune da će činiti djela koja uključuju kršenje negativnih zapovijedi, ne smije ih kršiti, ali ako se zakune da neće činiti postupke koji uključuju pozitivne zapovijedi, ne mora ih izvršiti (vidi 236,5; 238,6; 239,4).■

David Gurwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik

Crno, žuto i mlješanje vlna

šahor

Je li *šahor* (*šahor*) שחור - "crno" povezano s *šahar* (*šahar*) - שחר "zorom"? Najbolji način da to odredimo bio bi da vidimo da li je njihova etimologija zajednička ili različita.

Klein, koji je sklon biti konzervativniji po tim pitanjima, pokazuje različite derivacije. *Šahor*, piše on, povezano je sa sirijskim שחור *šu-chora* i akadskim *šuru*, koji znače "ugljen". S druge strane, *šahar* je povezan s moabitskim שחרת, aramejskim שחרא, arapskim *sahar*, akadskim *šeru* i *širtu* – koji svi znače "zora".

Steinberg također daje različite etimologije. On piše da je *šahar* povezano s שחר, צהר i זחר koji svi znače "sjati, blistati", dok je *šahor* *šap'el* oblik od חרה - gorjeti". Na primjer, on piše da Targum za Ijov 30,30 nudi שחם za שחר također i *šap'el* od חם, "biti topao".

Međutim, ima i onih koji se ne slažu s time, te pronalaze vezu. Almagor-Ramon piše da u hebrejskom i drugim jezicima postoji jedan fenomen, da kada postoji korijen čije se riječi približavaju granici tog značenja, od te granice dalje one su sklone obrnuti značenja. Na primjer, ona piše da je noću sve crno (*šahor*), a prema kraju noći, na njenom rubu, kad već ima više svjetla nego crnine, mi taj period još uvijek nazivamo *šahar* - zora. Ova se ideja rabi u igri riječima koja se naziva "nizanje sinonima".

Evo nekoliko rabinskih izvora:

Neposredno prije izlaska zvijezde Danice, noć je namračnija... (Midraš *Šoher Tov*)

Šahar---"jutro" ili "zora"---povezana je sa *šahor*---"crno"---jer onaj trenutak koji neposredno prethodi zori najcrniji je, najmračniji dio noći. (Gaon iz Vilne, *Avnei Eliyahu*)

To čak ide toliko daleko da kažu da izraz "Uvijek je najmračnije pred svitanje" svoje korijene ima u vezi između *šahar* i *šahor*. Zanimljivo, čak i Klein daje tri definicije za *šahar*: 1) zora, 2) svitanje 3) crnilo koje prethodi zori.

Jedan glagol kojega svi povezuju je שחר - "tražiti, pretraživati". Klein piše:

Vjerojatno potječe od שחר (zora), odakle je nastalo značenje 'ustati rano ujutro; izlaziti u ranim jutarnjim satima i tražiti', odakle dolazi 'okrenuti se prema'.

Jastrow nudi "probiti, kopati, tražiti, tražiti" – i odatle u svitanje zore.

Ostale izvedenice od *šahar* su *šaharit* שחרית (vrijeme, i naziv jutarnje molitve) i *šoher* שוחר obo-

žavatelj, prijatelj, kao u שוחר שלום - "onaj koji voli mir".

Šahar također može značiti i "značenje, smisao, značaj". To se izvodi iz Ješajahu 8,20 - אֲשֶׁר אֵין-לוֹ שָׁחַר koje je doslovno značilo "bez svitanja", jer ga neće obasjati nikakvo svjetlo. Danas se ovaj izraz često odnosi na glasilice "koje nemaju osnove".

Bili ili ne bili *šahar* i *šahor* povezani, ima jedna riječ koju ljudi izvode iz jedne ili druge. U *Kohelet* 11,10, nalazimo uparene dvije riječi – הַיָּלֶדִית וְהַשְּׁחִירָה - djetinjstvo i mladost (*šaharut*). Ibn Ezra povezuje *šaharut* s osvitom zore, početkom čovjekova života. Targum ukazuje da *šaharut* znači mladost zbog tamne kose (יְמֵי דְאוֹכְמוֹת שֵׁער).

Kao što smo to učinili i s drugim bojama, moramo se zapitati: označava li *šahor* isključivo crno? Kaddari piše da *šahor* ponekad označava crnu boju (*Vajikra* 13,31), a ponekad znači "tamno" (*Šir HaŠirim* 1,5-6).

U žargonu suvremenog hebrejskog, *šahor* se može odnositi na *haredim*, crno tržište, i pripadnike tenkovske jedinice u vojsci.

(nastavak s 16. stranice) **David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik** Crno, žuto i miješanje vina

cahov

Cahov - צהוב žuto - je slično *adom* אדום. Oba prati zajednički uzorak samoglasnika za boje (kao npr. *šachor*, *kachol*, *jarok*, itd) i pojavljuje se ograničen broj puta u Tori. *Cahov* se pojavljuje u *Vajikra* 13,30.32.36. opisujući kosu osobe koja boluje od *caraat* (pretpostavljam da zbog toga prijevod The Living Torah nudi prijevod "blond, plavokos".)

I Targum Jonatan, i Sifra identificiraju *cahov* sa jednom vrstom *zahava* - זהב - zlata. Malbim i Tora Temima tumače tu identifikaciju sličnošću između te dvije riječi. Klein također piše da su te dvije riječi srodne.

Rav Saadia Gaon i Ibn Ezra daju drugačije tumačenje za *cahov*. Rav Saadia Gaon prevodi אצהב, a Ibn Ezra tumači da je to u arapskom jedna vrlo svijetla boja, gotovo bijela. Or HaChaimu, koji je također znao arapski, bilo je vrlo teško prihvatiti gledište Ibn Ezre, i nije bio spreman odbaciti Sifrino tumačenje *zahava*. On ide tako daleko da kaže da su takva tumačenja razlog što rabini generacijama nisu Ibn Ezru uzimali za ozbiljno.

Glagol צהב znači "biti svijetao, sjati". Zanimljivo, dva druga glagola koja počinju s ista dva slova imaju isto značenje - צהר i צהל, ali nisam pronašao nikoga koji povezuje sva tri.

Prema Rosenthalu, pored asocijacije na žuto novinarstvo, *cahov* je također oznaka za navijače Macca-bi Tel Aviva.

O Pesahu: mozeg

Ovo je zapravo prva riječ u Hagadi. Prije *Ha Lahma Anja*, čak i prije kiduša, nalazi se izraz: מוזגים כוס ראשון. Uobičajeno preveden kao "natočite prvu čašu", on može izgledati kao jednostavna uputa i nije vrijedan posebne pažnje.

Međutim, to nije ono što se njime željelo reći. Iako *mozeg* na suvremenom hebrejskom znači "izliti", to nije bilo izvorno značenje riječi. U biblijskom hebrejskom pojavljuje se jednom - u obliku imenice מזג, u Šir HaŠirim 7,3. U rabinskom hebrejskom se mnogo češće pojavljuje. Riječ znači "miješati", točnije miješati vino. (*Mezeg* je riječ podudarna engleskoj riječi "*temper*" [temperiranje], koja također znači "miješati". Zbog toga klimu nazivamo *mezeg avir* - što doslovno znači "sklapanje vremena", što se podudara s izvornim značenjem srodne riječi "temperatura".)

Zbog čega su trebali pomiješati svoje vino? Iz talmudskih izvora vidimo da se vino miješalo s vodom, obično tri dijela vode na jedan dio vina. S obzirom da danas vino nikada ne miješamo s vodom, uobičajeno je objašnjenje da je vino u to doba bilo puno jače od današnjeg.

Međutim, postoji problem u vezi s

tim objašnjenjem. Prije otkrića destilacije i njenog širenja u srednjem vijeku, nijedno vino nikada nije moglo postići udio alkohola veći od 14%. Pa zašto su miješali vino s vodom?

U grčko i rimsko doba uobičajeno je bilo vino razrijediti vodom zbog prisutnosti snažnih biljnih otrova iz začina i bilja koje se dodavalo tijekom pripreme.

Prisutnost ovih začina nalazimo u komentarima na Izaiju, a u Knjizi o Makabejcima (III 5,45) kaže se da se slonove prije bitke dovodilo do ludila davanjem "vina pomiješanog s tamjanom."

Budući da su se rabini htjeli pobrinuti da se noć Sedera ne pretvori u razuzdanu pijanku, naložili su sudi-onicima da svoje vino na početku večeri razrijede vodom.

Kasnije, kada se ti začini više nisu dodavali vinu, nije bilo potrebe miješati ga s vodom prije pijenja, pa je značenje riječi poprimilo suvremeni smisao "natočiti". Ipak, čak i danas, neki i dalje održavaju običaj dodavanja malo vode u svoje čaše vina.■

Rabbi Shmuel Rabinowitz:

Usamljenost nasuprot života u društvu

Odjeljci Tazri'a-Mecora, koje ćemo čitati ovaj tjedan, bave se različitim vrstama nečistoća, *halahičkim* implikacijama koje proizlaze iz stanja nečistoće – poput držanja na distanci od Hrama – i načinima očišćenja od tih stanja. U središtu toga je "*mecora*" – osoba koja je patila od kožne bolesti koja se razlikuje od drugih bolesti koje se liječe konvencionalnim medicinskim metodama. "*Cara'at*" – koja nije guba ili lepra – Tora smatra kaznom za nedolično ponašanje. Rezultat toga je da liječenje ne obavlja liječnik, već *kohen* (svećenik), a metode liječenja ne uključuju konvencionalne lijekove kao kod bilo koje druge bolesti, već uključuju posebne žrtve koje "*mecora*" donosi u Hram.

Učenjaci su "*cara'at*" tumačili kao kaznu za grijeh "*lašona hara*" (ogovaranja ili klevetanja). Osoba koja koristi svoje društvene veze kako bi govorila negativne stvari o drugima kažnjava se ovom bolešću. Uklanjanje "*mecore*" iz ljudskog društva dok bolest ne nestane tumači se kao dio kazne namijenjene uspostavljanju ispravnog odnosa između pojedinca i društva, te spoznaje o pogubnosti klevetanja.

Svaka se osoba suočava s dvjema urođenim oprečnim sklonostima: individualnosti nasuprot osjećaja pripadnosti grupi, samostalnosti nasuprot zajedništvu. S jedne strane, čovjek je društveno biće, želi biti dio zajednice, a usamljenost mu je teška kazna. S druge strane, osoba osjeća duboku potrebu da sačuva ono što je čini posebnom, svoju osobnost, osjeća i spoznaje koji postoje samo u njoj. Nitko nema točnu repliku sebe, niti postoji itko tko može točno poznavati i razumjeti čovjeka – osim njega samog.

Ponekad kolektiv zamagljuje indi-

vidualnost. Osoba je okružena društvom od dana kada se rodi. To je može navesti da izgubi svoj osobni identitet, da ne sluša sebe, da ne prepozna svoje skrivene osobne želje i, zapravo, propusti najdublje i najbogatije iskustvo svog života. Ponekad se događa suprotno kada osoba osjeća da društvo ugrožava njezin osobni identitet, pa se želi povući iz društva i osamiti se kako bi otkrila bogat osobni svijet čak i po visoku cijenu usamljenosti.

Postoji li način da se uravnoteži jedinstvenost svake osobe sa životom u društvu? Postoji, a to je ono što se naziva "*ajin tova*" – pozitivan stav. Osoba koja s uvažavanjem gleda na druge i društvo, prepoznaje vrijednost ljudskih bića i nastoji od njih učiti i napredovati – ne odbacuje konvencije društva, već koristi njihove prednosti. Kada to čini čuvajući svoj autentični izraz, dobiva dobrobiti individualnosti i prednosti pripadanja skupini.

Osoba koja klevetnički govori o drugima usvaja negativan pogled na njih, a time i na društvo; možda iz straha da će pozitivan pogled na društvo potisnuti njezinu vlastitu neovisnu i jedinstvenu osobnost. Ova perspektiva i ponašanje koje iz

nje proizlazi truju društveni život. Ta osoba ne samo da gubi sposobnost da vodi zdrav društveni život, već i šteti svojoj okolini.

Kako je "*cara'at*" povezan s ovim? Na nekim mjestima u Tori nalazimo da je "*cara'at*" manifestacija smrti, propadanja. Osoba koja odbacuje društveni život i teži ekstremnom individualizmu gubi važnu dimenziju života. Opisujući stvaranje svijeta u Knjizi Postanka, nalazimo B-žju ocjenu stvaranja. Iznova se ponavlja rečenica: "I B-g vidje da je dobro." Cijelo je stvaranje dobro, osim jedne stvari: "Nije dobro da čovjek bude sam." Usamljenost nije način na koji se pojedinac treba razvijati. Naprotiv, osoba je pozvana da upravo kroz društvenu interakciju izgradi svoju samostalnu osobnost.

Osoba koja ogovara dovodi do društvene degradacije. Ne preostaje ništa drugo nego na neko vrijeme udaljiti tu osobu od društva da nauči cijeniti život u društvu. Usamljenost koja je "*mecori*" zapovjeđena da je iskusi lijek je za njezinu bolest koja šteti društvu u cjelini.■

Pisac je rabin Zapadnog zida i Svetih mjesta.

Rabbi Mordechai Kamenetzky:

Neobični žrtveni suradnici

Paršat Mecora bavi se procesom očišćenja osobe oboljele od *cora'asa*. Nakon što se izliječi od bolesti, sada bivšem oboljelom naloženo je da prinese žrtvu koja se sastoji od dvije posve oprečne komponente. "I neka uzme dvije ptice, cedrovo drvo, grimiznu nit i izop (Levitski zakonik 14:4)." Tora detaljno opisuje prinos i sve njegove fineze, ostavljajući komentarima da razmišljaju o simbolici drva najvišeg stabla svezanog zajedno s niskom mahovinom izopa.

Raši objašnjava da "izop simbolizira poniznost koju bi *mecora* trebao imati", a cedar je, objašnjava on, "simbolični podsjetnik da onaj tko se drži visoko poput cedrovog stabla treba naučiti poniziti se poput izopa."

Međutim, zar nas sam izop ne bi naučio ovoj osobini ili barem simbolizirao poniznost? Koja je svrha uvođenja cedra? I, zapravo, ako donošenje mahovine predstavlja potrebu za poniznošću, zar prinos cedra ne bi mogao označavati potrebu za ponosom? Možda postoji drugo objašnjenje za povezivanje ova dva svojstva.

Nekoliko godina nakon što je Rabbi Shneur Kotler naslijedio svog pokojnog oca Reb Ahrona na mjestu Roš ješive u Lakewood Yeshivi, broj upisanih u ješivu počeo se povećavati. Reb Shneur više nije mogao sjediti i cijeli dan učiti u velikoj ješivi. Iznenada je bio prisiljen dan za danom prikupljati sredstva, često odlazeći rano ujutro i vraćajući se kući daleko iza ponoći.

Kratak predah bio mu je godišnji

sabor Agudath Israel na kojem bi se okupilo gotovo tisuću laika i rabin-skih vođa na produženi vikend kako bi raspravljali o pitanjima Tore.

Moj djed, Rabbi Yaakov Kamenezky, najstariji član Vijeća učenjaka Tore, često je isticao središnje izlaganje u subotu navečer. Kao najstariji od najuglednijih i najmudrijih rabina i učenjaka Tore na svijetu, Reb Yaakov bi pronašao način da se neopaženo popne na podij, obično kroz stražnja vrata, kako bi izbjegao da cijelo mnoštvo ustane na noge čim ga ugleda, kako to zahtijeva Židovski zakon. Ipak, ove godine bilo je drugačije. Reb Yaakov upustio se u razgovor s mnogo mlađim Rebom Shneurom ispred velike plesne dvorane i čekao dok svi nisu zauzeli svoja mjesta. Zatim je uzeo Reb Shneura za ruku i rekao: "Mislili smo da je vrijeme da zauzmemo svoja mjesta." Ponosno je primio Reb Shneura pod ruku i otpratio ga do podija dok je mnoštvo ljudi ustalo u strahopoštovanju.

Reb Shneur, zapanjen odstupanjem Reb Yaakova od njegove karakteristične poniznosti, upitao ga je zašto nije ušao na stražnja vrata kao

što je običavao.

"Reb Shneur", objasnio je, "vaša *rebica* (rabinova supruga) sjedi u dvorani. Cijelu godinu vidi vas u vrlo ponižavajućem svjetlu. Trčite od donatora do donatora kako biste osigurali da ješiva nastavi s radom, jedva imate vremena pripremiti svoja predavanja, i ne vidi ništa drugo osim ljudi koji kucaju na vaša vrata sa svojim problemima. Ipak, ona vjerno i nepokolebljivo stoji uz vas. Vrijeme je da vidi da dobivate malo *kavoda* (časti)."

Rabbi Yitzchak Meir iz Gura (1799.-1866.) objašnjava da ponekad ljudi postanu toliko ponizni da zaborave da zapravo mogu postići divna ostvarenja. Nerijetko, skromnost vodi do potiskivanja vlastite važnosti što može dovesti do potištenosti. Naravno, Raši je u pravu kada objašnjava da se oni koji su gordi poput cedra moraju poniziti poput mahovine, ali se također mora imati na umu jednako važna činjenica – da se ponekad, nakon što je netko bio najniže ponižen poput izopa, mora uzdići u vlastitim očima do visine cedra i ponosno uskliknuti da može i hoće ostvariti uzvišen i dalekosežan cilj kojem teži. A to su ciljevi koje samo cedrove grane mogu dosegnuti.

Stoga, možda niski izop mora biti svezan s naizgled nepodudarnim i superiornijim parnjakom, cedrom. Jer kada se prinose rame uz rame, mogu mnogo naučiti jedan od drugoga.

Gut šabes.■

Rabbi M. Kamenetzky je dekan Ješive South Shore.

Rabbi Lord Jonathan Sacks:

Obrežanje žudnje

Povijest čovječanstva dio je povijesti ideje ljubavi. I u određeno vrijeme ta nova ideja pojavila se u biblijskom Izraelu. Najbolje ju možemo pratiti u sugestivnom odlomku knjige jednog od najvećih biblijskih proroka, Hošee.

Hošea je živio u 8. stoljeću prije nove ere. Kraljevstvo je bilo podijeljeno još od smrti kralja Salomona. Osobito je Sjeverno kraljevstvo, u kojem je živio Hošea, nakon perioda mira i prosperiteta posrnulo u bezakonje, idolopoklonstvo i kaos. Između 747. i 732. godine pr.n.e. vladala su petorica kraljeva, kao rezultat niza intriga i krvavih borbi za moći. I narod je također postao raspušten: "U zemlji nema istine, ni dobrote, ni znanja o B-gu; proklinjanje, prevare, ubojstva, krađe i preljubi uzeli su maha i jedno krvoproliće sustiže drugo" (Hošea 4,1-2).

Poput ostalih proroka, Hošea je znao da sudbina Izraela ovisi o njegovom osjećaju za misiju. Kad je bio vjeran B-gu, Izrael je bio sposoban činiti nevjerojatne stvari: preživjeti suočen sa jakim carstvima i iznjudriti jedinstveno društvo u tadašnjem svijetu, društvo jednakog dostojanstva za sve građane pod suverenom vladavinom Stvoritelja neba i zemlje. Međutim, kad nije bio vjeran, on je postao samo još jedna mala sila na drevnom Bliskom Istoku, čije su šanse za opstanak pred mnogo većim političkim predatorima bile minimalne.

Ono što Hošeinu knjigu čini značajnom jest epizoda kojom ona započinje. B-g kaže proroku da se oženi prostitutkom te da vidi kakav je osjećaj kada netko izda tvoju ljubav. Jedino tako će Hošea dobiti uvid u to kakav B-g ima osjećaj u odnosu na izraelski narod koji Ga je izdao. Nakon što ih je izveo iz rop-

stva i doveo u njihovu zemlju, B-g ih je gledao kako zaboravljaju prošlost, krše savez i štuju tuđe bogove. Ipak ih nije mogao odbaciti unatoč činjenici što su oni odbacili Njega. To je moćan odlomak koji otkriva zapanjujuću tvrdnju da *više no što židovski narod voli B-ga, B-g voli židovski narod*. Povijest Izraela je ljubavna priča između vjernog B-ga i njegovog često nevjernog naroda. Iako je B-g ponekad ljutit, On ne može a da ne oprost. On će ih odvesti na neku vrstu drugog medenog mjesecca i obnoviti svoje zavjete s njima:

"Stoga ću ju ja zavesti; i odvest ću je u pustinju i nježno joj govoriti..."

Ja ću te zaručiti za sebe zauvijek, zaručit ću te u pravednosti i pravdi, u ljubavi i milosrđu.

Zaručit ću te u vjernosti i poznavat ćeš G-spoda." (Hošea 2,16-22)

Jedan stih usred ovog proroštva zaslužuje da ga pobliže pogledamo. On sadrži dvije kompleksne metafore koje moraju biti razjašnjene re-

dak po redak:

"Toga dana," govori G-spod, "zvat ćeš Me 'mužu moj' (iši);

Nećeš Me više zvati 'gospodaru moj' (baali)." (Hošea 2,16)

Ovo je dvostruka igra riječi. *Baal* je u biblijskom hebrejskom značilo 'muž', ali u specifičnom smislu – doslovno, 'gospodar, vlasnik, posjednik, onaj koji kontrolira.' To je upućivalo na fizičku, pravnu i ekonomsku dominaciju. To je također bilo i ime kanaanskog božanstva – čije je proroke Elijahu izazvao u poznatom okršaju na brdu Karmel. Baal (često prikazan kao bik) bio je bog oluje koji je porazio Mota, boga steriliteta i smrti. Baal je bio kiša koja je natapala zemlju i činila je plodnom. Religija Baala bila je štovanje boga kao moći.

Hošea stavlja u kontrast tu vrstu odnosa sa drugom hebrejskom riječju za muža, *iš*. Ovdje se on prisjeća riječi koje je prvi čovjek uputio prvoj ženi:

"Evo kostiju od mojih kosti i mesa od mog mesa;

**Neka se zove žena (iša),
jer je uzeta od čovjeka (iš)."
(Postanak 2,23)**

Ovdje je muško-ženski odnos zasnovan na nečem prilično različitom od moći i dominacije, vlasništva i kontrole. Muškarac i žena stavljeni su jedan nasuprot drugog u jednakosti i različitosti. Svaki je slika onog drugog, pa ipak je svaki zaseban i drugačiji. Jedini odnos koji je sposoban povezati ih zajedno bez upotrebe sile je brak kao savez – veza zajedničke vjernosti i ljubavi u kojoj svaki daje prisegu drugome da će služiti jedan drugome.

To nije samo radikalan način mijenjanja koncepta odnosa između muškarca i žene. To je također, kaže Hošea, i način na koji bismo trebali razmišljati o odnosu između ljudskih bića i B-ga. B-g se ispruža prema čovječanstvu ne kao moć – oluja, grmljavina, kiša – već kao ljubav, i to ne apstraktna, filozofska ljubav, već duboka i trajna strast koja opstaje unatoč svim razočaranjima i izdajama. Izrael se možda neće uvijek odnositi s ljubavlju prema B-gu, kaže Hošea, ali B-g ljubi Izrael i nikad to neće prestati činiti.

Način na koji se odnosimo prema B-gu utječe na to kako se odnosimo prema drugim ljudima. To je Hošea poruka – i obratno: *način na koji se odnosimo prema drugim ljudima utječe na način na koji razmišljamo o B-gu.* Izraelski politički kaos u 8.st. prije nove ere bio je usko povezan sa njegovom religioznom neuračunljivošću. Društvo izgrađeno na korupciji i iskorištavanju je društvo u kojem moć prevladava nad pravom. To nije judaizam, već idolopoklonstvo, štovanje Baala.

Sada razumijemo zašto je znak saveza obrezanje, zapovijed koja je dana u ovoj jednoj paraši, Tazria. Da bi vjera bila više od štovanja moći, ona mora utjecati na najintimniji

odnos između muškaraca i žena. U društvu sagrađenom na savezu, muško-ženski odnosi izgrađeni su na nečem drugačijem i plemenitijem od muške dominacije, moći, seksualne žudnje i poriva za vlasništvom, kontrolom i posjedovanjem. *Baal* mora postati *iš*. Alfa mužjak mora postati brižan suprug. Seks mora biti posvećen i uravnotežen međusobnim poštovanjem. Seksualna žudnja mora biti obrezana i ograničena tako da više ne traži da posjeduje, već da bude zadovoljna u tome da voli.

**Baš kao što je duhovnost
najintimniji odnos
između nas i B-ga,
tako je seks
najintimniji odnos
između nas i druge osobe**

Hebrejska riječ *emuna*, često prevedena kao 'vjera', zapravo znači vjernost, odanost, upravo savez koji netko čini u braku. Suprotno tome, za proroke postoji poveznica između idolopoklonstva i preljuba. Tako B-g opisuje Izrael Hošei. B-g se ženi Izraelom, ali oni, služeći idolima, igraju ulogu promiskuitetne žene (Hošea 1-2).

Ljubav muža i žene – ljubav koja je istodobno osobna i moralna, strastvena i odgovorna – je najbliže dokle možemo doći u razumijevanju B-žje ljubavi prema nama i naše idealne ljubavi prema Njemu. Kada Hošea kaže, "i poznavat ćeš G-spoda," on ne misli na znanje u apstraktnom smislu. On misli na znanje koje dolazi kroz intimnost i odnos. To je tema Pjesme nad pjesmama, taj duboko ljudski pa ipak duboko mističan izraz erosa, ljubavi između čovječanstva i B-ga. To je

također i značenje jedne od najvažnijih rečenica u judaizmu: "Voli G-spoda, B-ga svog svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom" (Pon. zakon 6,5).

Judaizam je od početka radio poveznicu između seksualnosti i nasilja s jedne strane te bračne vjernosti i društvenog reda s druge strane. Nije slučajno da se brak naziva *kidušin*, "posvećenje." Poput samog saveza, brak je prisega vjernosti dviju strana, od kojih svaka prepoznaje integritet druge te cijeni razlike čak i kada se spajaju kako bi doveli novi život u postojanje. Brak je za društvo ono što je savez za vjeru: odluka da se čini ljubav – ne moć, bogatstvo ili sila – produktivni princip života.

Baš kao što je duhovnost najintimniji odnos između nas i B-ga, tako je seks najintimniji odnos između nas i druge osobe. Obrezanje je vječni znak židovske vjere jer ujedinjava život duše sa strastima tijela, podsjećajući nas da oboje mora biti upravljano sa poniznošću, samokontrolom i ljubavlju.

Brit mila pomaže pretvoriti muškarca iz *Baal* u *Iš*, od dominantnog partnera u brižnog supruga punog ljubavi, baš kao što B-g kaže Hošei da je to ono što On traži u svom odnosu sa narodom svog saveza. Obrezanje biologiju pretvara u duhovnost. Instinktivna žudnja muškarca da se reproducira postaje umjesto toga čin saveza i obostrane potvrde. To je stoga bio toliko važan preokret u ljudskoj civilizaciji koliko i sam monoteizam. Obje stvari vezane su uz odbacivanje moći kao osnove odnosa i usklađivanja sebe sa onim što Dante naziva "ljubavlju koja pomiče sunce i druge zvijezde." Obrezanje je fizički izraz vjere koja živi u ljubavi.■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Nevidljiva nečistoća

Ljudsko tijelo podložno je svim vrstama pritisaka koji utječu na njegovo zdravlje i dobrobit. Suvremena medicina pokazala je kako mentalna raspoloženja, stres i psihički poremećaji mogu negativno utjecati na fizičko zdravlje i izgled. Kako je moderna tehnologija eksplodirala u naše vrijeme, unatoč svim njezinim prednostima, a one su mnogobrojne, naši su životi postali stresniji ... i nažalost obiluju psihološkim poremećajima.

Ovo posebno odnosi na Izrael gdje je razina stresa uvijek visoka i pritisak da se bude dijelom stvarnog procesa obnove židovskog naroda osjeća se svakodnevno i na bezbroj načina. Na ovu empirijsku lekciju društvenog života, Tora dodaje još jednu dimenziju aktivnosti, koja može i jest imala fizičke učinke na početku naše povijesti kao nacije.

Zla koja su opisana u ovoj godini čitanju Tore i njihove fizičke manifestacije prkose svakom jednostavnom i racionalnom objašnjenju. Rabini iz Talmuda pripisali su te bolesti uzroku klevetničkog govora i

zlog društvenog ponašanja. Jednako kao što će vožnja u prometu - osobito u Jeruzalemu ovih dana - čovjeku znatno podići tlak, tako i razgovor o drugim ljudima isto ima fizičku manifestaciju, a ne samo duhovni grijeh.

Razgovor o drugim ljudima ima i svoju fizičku manifestaciju, i nije samo duhovni grijeh

Tora daje mnogo prostora i detalja kako bi ocrtala ovu fizičku manifestaciju i potrebu za pročišćavanjem tijela i uma, i kako bi zaustavila i izliječila bolest. Ne znam kako se ta fizička i duhovna veza događa, ali ne znam ni zašto bi mentalni stres i prometne gužve isto tako trebali povećati krvni tlak. Očito, naš Stvoritelj nas je sastavio tako da do toga dolazi. A tako je i s bolešću i pošastima opisanima u ovoj godini čitanju Tore.

Svećenika koji je bio uključen u postavljanje dijagnoze i proces izlje-

čenja ove pošasti ne prikazuje se niti opisuje kao medicinskog stručnjaka. On je ono što bismo danas nazvali mentalnim terapeutom, duhovnim i psihološkim vodičem koji postaje B-žji agent da podigne ozlijeđenu osobu iz njenog jada. Postoji razdoblje izolacije i karantene koje postaje dio procesa ozdravljenja. Time se omogućuje introspekcija i samoanaliza koja je nužna komponenta psihološkog i mentalnog iscjeljivanja.

Bolest koju su podjednako izazvali duhovni promašaj kao i fizički poremećaj mora se izliječiti popravkom duhovne pukotine koja ju je izvorno uzrokovala. A to se može postići samo realnom i iskrenom procjenom vlastitog bića ... vlastite duhovne snage i slabosti. Zbog toga ključni katalizator u procesu oporavka i rehabilitacije postaje duhovni svećenik, potomak Aronov.

Tora istinski prakticira holističku medicinu. Ona cilja na izlječenje ne samo uma ili tijela, već i duše i duha ljudskog bića. I ovo je važna pouka za sve nas čak i u naše vrijeme. Zarazu opisanu u ovoj godini čit-

(nastavak s 22. stranice) **Rabbi Borel Wein: Nevidljiva nečistoća**

tanju Tore možda nećemo moći identificirati, no njezina moralna pouka i duhovna vrijednost ostaju vječne i konstruktivne i u naše doba.

Sagledavanje potpune slike

Zbog progresivnog slabljenja vida morao sam istražiti sve vrste pomagala i pribaviti si neko koja će mi pomoći pri čitanju i učenju. Prije nekoliko mjeseci uspio sam kupiti odličan uređaj proizveden u Nizozemskoj koji mi omogućava da čitam i proučavam s relativnom lakoćom, iako golim okom ne mogu vidjeti ili pročitati tekst.

Ovaj uređaj je u biti zatvoreni krug, TV kamera koja u sebi posjeduje veliku moć uvećanja. Kada je postavim na knjigu ili nešto što želim pročitati, on mi pruža mogućnost da taj tekst uvećavam gotovo neograničeno, i tako mi ga čini čitljivim i pristupačnim. Budući da radi na struju, nije mi od koristi na Šabat i blagdane, no sveukupno to je velika blagodat za moj vid i moj duh.

Snaga uvećanja koju posjeduje toliko je velika, da mi se jasno otkrivaju čak i nesavršenosti u fontu (vrsti upotrijebljenog tipa slova), što me ponekad zna vrlo razljutiti. Mada nijedan stroj nije savršen, a i kod ovog ima manjih poteškoća, glavni problem s kojim se susrećem pri njegovom korištenju je to što zbog povećanja mogu vidjeti samo dio stranice ili čak samo dio rečenice koje želim pročitati. To otežava kontinuitet misli koji je često nužan da

bi se zaista uživalo u čitanju ili proučavanju tekstova.

Iako uređaj ima izvrsno uvećanje, on vam ne može dati potpunu sliku stranice ili teme koju čitate. A kad netko nema mogućnost vidjeti tu cjelokupnu sliku stranice, onda rečenice i riječi koje on ili ona jasno vide često puta budu nepovezane te teško razumljive i shvatljive.

Tora istinski prakticira holističku medicinu. Ona cilja na izlječenje ne samo uma ili tijela, već i duše i duha ljudskog bića

Vrlo se slično događa i u životu. Često se uvelike posvetimo detaljima koji su, dugoročno gledajući, nepotrebni i ne zaslužuju pažnju koju im posvećujemo. Gubimo iz vida širu sliku, i vidimo samo nesavršenosti, detalje našeg života i društva, preuveličane.

Moj uređaj za uvećavanje nudi na odabir različite vrste pozadina kako bi se olakšalo čitanje. Primijetio sam da uopće ne radi ako pozadina nije odabrana. Isto je i u životu i zbivanjima. U ljudskom se društvu ništa ne događa u vakuumu. Sama se priroda gnuša vakuuma. Da bi sadašnjost imala bilo kakvog smisla ili utjecaja, prvo mora postojati pozadina koja će je pomoći rastumačiti i suprotstaviti je okolnostima i vremenima koja se mijenjaju.

Mnogi od glavnih problema koji

danas muče židovski svijet nastaju jednostavno zato što ne postoji poznavanje ili shvaćanje pozadine povijesti i iskustva koji mogu dovesti do razjašnjenja i racionalnog razumijevanja. Bez šire slike u našem umu, trenutni događaji nemaju smisla i samo su relativno nevažne smetnje.

Moja šetnja do sinagoge na Šabat uključuje uspon od pet ulica ravno uzbrdo. Ne sramim se priznati da ih ne prohodam u jednom potezu, već se zaustavljam kako bih skupio snage za ostatak puta. Kad to učinim, uvijek se okrenem i pogledam da vidim koliko sam daleko došao i koliko je strma cesta kojom sam se već uspeo. Psihološki, ako ne i fizički, to mi daje velik poticaj, a preostali put mi više ne izgleda tako zastrašujuć i težak kao što je bio na početku. Ako znate koliko ste daleko stigli, lakše je zamisliti da ćete uspješno postići svoj cilj.

Smatram da je gledanje koliko ste daleko stigli živa istina u odnosu na priču o židovskom narodu i državi Izrael tijekom prošlog stoljeća patnji, tragedije i neprestane napetosti. Došavši, unatoč svemu, ovako daleko i trijumfirajući na tako nevjerovatan način, čovjeku postaje mnogo lakše da osjeti da će i ostatak puta biti jednako uspješan kao i početak. Vidjevši širu sliku, čak i njene uznemirujuće pojedinosti koje smo morali izdržati, vidimo da su postali prekretnicom u velikom napretku povijesti židovskog naroda i države Izrael.

Šabat šalom■

Rabbi Yissocher Frand:

Da j kritičaru da kuša svoj vlastiti lije

Pasuk kaže: "I ako *kohen* pregleda *cora'as* i vidi da se proširilo, ne treba (dalje) pregledavati žutu dlaku, ta osoba je *tame* (nečista)" (*Vajikra* 13:36).

Baal HaTurim ističe da se ovaj izraz "*lo jevaker*" (ne treba pregledavati) u cijeloj Tori nalazi samo dva puta. Prvi put je u našoj *parši*. Drugi put je u *Paršat Behukosai*, u vezi sa zakonima o *temura* (zamjeni žrtava) "*lo jevaker* (neće praviti razlike) između dobrog i lošeg" (*Vajikra* 27:33).

Baal HaTurim objašnjava da postoji veza između ova dva *pesukim*: Budući da je osoba bila kriva zbog prosuđivanja što je dobro, a što loše (govoreći *lašon hara*), *kohen* nema potrebe dalje pregledavati simptome njezine *cora'at* i može je odmah proglasiti *tame* (nečistom). Baal HaTurim zaključuje: "...jer postoji sedam razloga koji uzrokuju nastanak *negaim* (obrednih mrlja na koži)".

Ovo je klasičan komentar Baal Ha-

Turima jer je zagonetan. Svatko je dobrodošao nagađati o značenju ovog Baal HaTurima tijekom svoje *šabes seude*. Ja smatram da je značenje Baal HaTurima sljedeće:

U svima nama ima dobrog i lošeg. Nismo svi dobri i

Što je zapravo *aveira lašona hara*? Kada *lašon hara* svedemo na njegov osnovni oblik, od čega se on sastoji? U osnovi, *lašon hara* je kritiziranje. To je čudnovata sposobnost da se gleda neku osobu ili neku situaciju i pronalazi ono što nije u redu – da se uhvati nedostataka i loših strana. U svima nama ima dobrog i lošeg. Nismo svi dobri i nismo svi loši. Moćno je pogledati osobu i reći: "Škrt je, ovakav je, onakav je itd." Ali ta ista osoba ima i pozitivne osobine. Onaj koji kronično govori *lašon hara* nikada ne vidi te pozitivne osobine. On bira gledati ono loše i kritizirati.

On bira svaku osobu proučavati pod mikroskopom i uvijek dolazi do zaključka da ima mana i nedostataka.

Ovo je značenje ovog Baal HaTurima. Kada osoba prekrši "Nećeš praviti razlike između dobrog i lošeg" (ona uvijek pravi razliku, uvijek traži greške i uvijek kritizira), bit će kažnjena *mida k'neged mida* (mjerom za mjeru). Doći će *kohenu* i Tora će uputiti *kohena*: "Ne pregledavaj dalje." Odmah presudi da je *tame*. Neka iskusi vlastiti lijek. Nauči važnost "Nećeš (dalje) pomno ispitivati..." onoga tko uvijek pomno ispituje.

Radosno vrijeme za sve

Na početku *Paršat Tazria*, Tora kaže da nakon što rodi muško dijete, žena je obredno nečista sedam dana. Zatim se, nakon uranjanja u *mikve* (obrednu kupelj), vraća u stanje obredne čistoće. Osmog dana, muška se djeca obrezuju. Talmud u *Nida* (31b) navodi vrlo zanimljiv razlog za obavljanje *bris mila* osmog dana.

Tijekom sedam dana obredne nečistoće nakon rođenja sina, majka je *nida*. U ranijim generacijama, prije kasnijih rabinskih zabrana koje postoje do danas, mužu i ženi konačno je bilo dopušteno da budu u potpunosti zajedno osmog dana.

Gemara objašnjava da je razlog zašto čekamo osmi dan za *bris mila* i proslavu koja ga prati taj što je prije tog vremena sreća muža i žene og-

(nastavak s 24. stranice) **Rabbi Vissocher Frand: Da j krilčaru da kuša svoj vlastiti iljek**

raničena zabranom zajedničkog intimnog dijeljenja njihove radosti. Nemogućnost muža i žene da u potpunosti proslave mogla bi čak pokvariti raspoloženje i ograničiti uživanje ostalih gostiju. Stoga je Tora ustanovila da se *mila* 'odgodi' do osmog dana, kako bi svi mogli u potpunosti sudjelovati u radosnom događaju.

Rav Moshe Mordechai Epstein *zt"l* (Roš ješiva u Slobodki) ističe da Tora pokazuje izuzetan senzibilitet prema ljudskim osjećajima. Ovaj odlomak u biti kaže da bi se *mila* zapravo trebala obaviti ranije. Tora nas tjera da čekamo do osmog dana kako bismo bili sigurni da će svi prisutni na *brisu* moći u potpunosti uživati.

Koncept dijeljenja sretnih prigoda i postizanje maksimalne *simhe* (radosti) za sve toliko je temeljan za etiku Tore da opravdava 'odgađanje' *mile* do osmog dana.

Rav Moshe Mordechai istaknuo je paralelu s *minhagom* (običajem) tijekom molitve *Jizkor* u spomen na preminule, koju kažemo četiri puta godišnje – na Jom Kipur i na kraju tri velika blagdana (*Pesaha*, *Šavuosa* i

Šmini Aceresa koji slijedi nakon *Sukosa*). Postoji gotovo univerzalan običaj da kada se izgovara *Jizkor*, ljudi čiji su roditelji još živi napuštaju svetište tijekom izgovaranja molitve. Koji je razlog ovog običaja?

Koncept dijeljenja sretnih prigoda i postizanje maksimalne simhe (radosti) za sve temeljan je za etiku Tore

Rav Moshe Mordechai Epstein napisao je da je razlog ovog običaja upravo ranije spomenuti koncept. *Jizkor* se obično kaže na *jom tov* (blagdan). Iako kazivanje *Jizkora* nije baš radosan doživljaj za ljude čiji su roditelji preminuli, on barem može biti utješni doživljaj prisjećanja na svoje voljene na *jom tov*. Ali ako drugi ljudi to vide i gledaju prijatelje i rođake kako možda rone suze za preminulim roditeljima, to bi utjecalo i umanjilo njihovo uživanje u *jom tovu*. To nastojimo izbjeći. Pokušavamo osigurati primjeren oblik *simhas jom tova* (radosti na blagdan) za svakoga. ■

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Što je zapravo sloboda?

Ovotjedni odjeljak nastavlja sa zakonima fizičke i duhovne čistoće. Naglasak ovog odjeljka je na *corasu*, fizičkoj bolesti koja je zahvaćala osobu koja je prekršila zakone o govoru. Ta bi bolest postupno zahvaćala dom, odjeću i kožu. Često se pogrešno prevodi kao 'lepra' ili 'guba', no zapravo je riječ o čudnovatoj bolesti koja više ne postoji.

Postoje dvije vrste prekršaja zakona o govoru: najprije, *lašon hara* (doslovno, 'zao jezik') – davanje bilo kakve negativne izjave o drugoj osobi, čak i ako je to što govoriš istina. (Zanimljivo je da je jedno od najčešćih opravdanja koje se čuje za *lašon hara* 'Ja samo govorim istinu.' Realnost je da je to *lašon hara* upravo stoga što je to istina! Da nije istina, to bi bio *moce šem ra*, što nije toliko loše kao *lašon hara*). Drugi prekršaj je *re-hilut* (doslovno 'ogovaranje') – govoriti nekome negativne stvari koje je druga osoba rekla ili učinila protiv njega.

Rabini daju nevjerovatnu izjavu u Talmudu. Oni kažu da je govoriti negativno o drugoj osobi gore od ubojstva. Teško da ćete naći nekoga tko smatra da je sasvim prihvatljivo negativno govoriti o drugima, čak i ako sam to čini. To svakako nije baš sjajno za učiniti, ali gore od ubojstva???

Vjerujem da su rabini mislili sljedeće:

Najprije, ubojica obično ima motiv – ljubomora, novac, moć, strast; postoji opipljiva korist od toga da se

riješi te određene osobe i to je razlog zbog kojeg ubojica to čini. Očigledno, on ne čini ispravnu stvar. To je zlo, ali zlo nije svrha toga. Da je ubojica mogao postići istu stvar bez

Rabini u Talmudu iznose nevjerovatnu izjavu.

Oni kažu da je govoriti negativno o drugoj osobi gore od ubojstva

ubojstva, on bi vjerovatno radije učinio tako. Naravno, postoje ljudi poput Hannibala Lectera oko nas, ali u većini slučajeva, ubojstvo se čini zbog neke vidljive koristi.

Međutim, kad govoriš loše o nekom drugom, općenito nema definiranog motiva. To ti ne koristi ni na koji opipljivi način. Ti jednostavno uživaš u samoj negativnosti i u osjećaju moći koji ona donosi. To je Hannibal Lecter u društveno prihvatli-

vom obliku. I ne samo da uživaš u zlu, nego povlačiš i drugoga (slušaoca) za sobom. Ako odemo korak dalje, onaj tko ubije obično neće naučiti uživati u ubojstvu i željeti to učiniti ponovo. Psihologija ubojice je obično (iako ne uvijek) suprotna, ide ka kajanju i žaljenju. Međutim, onaj tko govori *lašon hara*, činit će to ponovo i ponovo. Što više to čini, to će više naučiti voljeti to.

Tako, iako su rezultati ubojstva svakako mnogo gori za žrtvu i njene voljene, dugoročni rezultati negativnog govora mnogo su gori za sve druge. I zato, rabini ističu da je taj način (iako ne na sve načine) mnogo štetniji za društvo od ubojstva.

Kao što je bio slučaj sa Rodionom Raskolnikovim u Zločinu i kazni, šok toga da si ubio može te pobuditi na promjenu. S druge strane, govoriti *lašon hara* stalno uvlači osobu još dublje i dublje u kaljužu jadne prosječnosti. Ubojstvo može uništiti tijelo, ali *lašon hara* uništava duše.

Međutim, evo potpunog razotkrivanja. Naravno, ja govorim *lašon hara* rutinski, baš kao i svi drugi. Moja svrha ovdje nije propovijedati – bilo bi licemjerno od mene da to učinim. No, nalazim da mi razumijevanje štete koju to može prouzročiti regularno pomaže da se suzdržim od toga i, kako vrijeme prolazi, zahvalan sam što kao rezultat toga u tome sudjelujem sve manje i manje.

Šabat šalom.■

Prevela Anja Grabar

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Uzvišena vatra žrtvenika gasi ono negativno

"Priznavanje B-gu, sebi i drugom ljudskom biću točnu prirodu svojih pogrešaka".

Tora kaže da ako kod osobe dođe do promjene na koži koja može biti *coraas*, ona je mora pokazati *kohenu*.

Rebe Stolin je rekao: "Koliko su različiti današnji *hasidim* od onih iz prethodne generacije. Današnji *hasidim* pokušavaju Rebeu prikazati kako su bogobojazni i pobožni. Kad sam ja išao kod svog Rebea, prikazivao bih mu sve svoje nedostatke, u nadi da će mi pomoći da ih se oslobodim.

Kada odnesemo odjeću na čišćenje, možda ćemo osobi u čistionici skrenuti pažnju na one mrlje za koje mislimo da su otpornije, napominjujući joj da osobito pazi da budu uklonjene. Kako bi bilo glupo te mrlje skrivati od očiju zaposlenika čistionice!

Ne smijemo se zavaravati da smo postigli savršenstvo. Budući da imamo nesavršenosti, tko će nam drugi, ako ne naš duhovni vođa, moći pomoći da ih poboljšamo? Ali da bi on to učinio, mi mu moramo dopustiti da ih vidi.

Važnost našeg stava

"Kad dođete u zemlju Kanaansku koju vam Ja dajem u posjed, staviti ću bolest *caraas* na kuću u zemlji koju posjedujete. Onaj kome pripada kuća doći će i objaviti *kohenu*: "U kući mi se pojavilo nešto kao bolest" (14,34-35)

Talmud kaže da bolest u kući može biti kazna zbog zavisti prema drugima (*Arahin* 16b). Hebrejska se riječ za *caraas* može podijeliti, te pročitati kao *car ajin*, okrutno oko, što se odnosi na odbijanje da se svo- je stvari podijeli s drugima. "Netko je možda zatražio od susjeda da mu nešto posudi, no susjed je tvrdio da on ne posjeduje tako nešto. Bolest u kući zahtijeva od vlasnika da iznese sve iz kuće (*Levitski zakonik* 14,34), i u tom trenutku će se njegova tvrdnja da ne posjeduje traženu stvar javno pokazati kao neistinita" (*Vajikra Raba* 17,3).

Moguće je biti *car ajin* čak i ako se ne posuđuje nekome svoje stvari ili daje *cedaka*. To se može učiniti ponižavajućim držanjem koje kod primatelja izaziva osjećaj poniženja. Nije neuobičajeno da ljudi gledaju na one koji primaju *cedaka* kao na *šnorere*, pa čak i ako netko daje *cedaka*, on to može učiniti na snishodljiv način.

Ljudi kojima je potrebna pomoć često su slomljena duha zbog svoje ovisnosti o drugima. Velika je *micva* pružiti im ohrabrenje i oraspoložiti ih. Trebamo imati na umu da kada dajemo *cedaka*, mi primamo mnogo više nego što dajemo (*Vajikra Raba* 34,10). Ako je naš pristup u odnosu na *cedaka* takav da dajemo nevoljko, bol koju nanosimo onima koji je primaju može premašiti dobro koje im činimo.

Tora kaže: "Kad posuđujete novac Mojemu narodu, siromasima kod tebe" (*Izl* 22,24) Komentari ističu da sve na svijetu pripada B-gu. U svojoj beskrajnoj mudrosti on je jednima dao više, a drugima manje. Bogati bi trebali znati da im je bogatstvo dano samo na čuvanje, i da od njega moraju davati siromasima. "Siromasima kod tebe" znači da se dio koji pripada siromasima nalazi kod bogatih, koji bi trebali znati da im je bogatstvo dano samo na čuvanje i da od njega moraju davati siromasima, jer oni na to imaju pravo. Zato Tora naglašava "zemlju Kanaansku koju vam Ja dajem u posjed". Sjetite se da je to Moja zemlja i da vam je dana imajući u vidu da ćete svoj dio dijeliti s potrebitima. R. Jišmael navodi stih, "onaj kome pripada kuća" će dobiti bolest u kući, tj. onaj koji misli da je kuća isključivo njegova, a ne dar od B-ga koji bi trebao podijeliti s manje sretnima (*Arahin* 16b).

Ako je čovjek svjestan da je *cedaka* koju daje samo ono što s pravom pripada siromasima, on neće nevoljko davati.■

Rabbi David Goldwasser:

Sposobnost da vidimo dobro u drugima

"A čovjek kojega zadesi *cora'as* – neka mu haljine budu razderane, glava obrijana, i neka se pokrije do usana; neka viče: "Nečist, nečist!" (Levi-
tski zakonik 13:45).

Cora'as je u prijašnja vremena bila božanska kazna za govorenje *lašon hara*. Naši učenjaci nas uče da čak i kada vlada *midas hadin* (strogost), ona je prožeta s *midas hahesed* (mjerom milosrđa). Stoga, iako je *cora'as* bila bolest, ona je također pojedincu jasno pokazivala da se mora pokajati za svoj prijestup, kao što nam Talmud (Šabat 55a) kaže: "Nema patnje koja ne proizlazi iz grijeha."

Ljudi koji su stajali na Har Sinaju bili su na duhovno visokoj razini i

stoga su imali privilegiju dobiti jasan znak da ispravle svoje ponašanje. Međutim, s vremenom su se generacije spustile na nižu duhovnu

Uz to što je *cora'as* bila bolest, ona je također pojedincu jasno pokazivala da se mora pokajati za svoj prijestup

razinu i više nisu zasluživale ovaj znak (Joma 9b). Ipak, ponekad primamo općenite znakove, zbog čega naši učenjaci kažu: "Ako čovjek vidi da ga je snašla nevolja, neka preispita svoja djela" (Berachos 5a).

Nažalost, međutim, nije neuobi-

čajeno da ljudi svoje poteškoće pripisuju pogrešnoj procjeni ("Loše sam uložio"), lošoj sreći ("Bio sam na krivom mjestu u krivo vrijeme") itd., umjesto da shvate da sve u životu dolazi s Neba.

Caru'a (oboljeli od *cora'asa*) je bio izoliran, ne zato što je *cora'as* zarazan, već zato što izolacija navodi čovjeka da razmišlja o svojoj nevolji i prijestupu te o potrebi da učini *tešuvu* (pokajanje), kaže Rav Gabay. Štoviše, njegova odvojenost naglasila je prekid u odnosima s drugima koji je prouzročio njegov *lašon hara*.

Caru'a mora otkriti glavu – znak poniznosti – kao protuteža umišljenosti koju je pokazao osuđujući druge i diskreditirajući ih. Zatim mu se mora razderati odjeća kao protuteža njegovoj težnji da vlada drugima i gomila materijalna dobra. Njegove usne, koje su govorile *lašon hara*, sada su prekrivene, i mora vikati drugima: "*Tame, tame* – Nečist, nečist."

Ovo izvikivanje služilo je dvjema svrhama. Prvo, skrenulo je pozornost ljudi na njegovo stanje i podsjetilo ih što se događa kada se ne pazi na poštivanje zakona o *lašon hara*. Drugo, probudilo je njihovo suosjećanje i milosrđe (kada su vidjeli njegovo jadno stanje) i molili bi se za njegovo dobrobit.

Yalkut kaže da je riječ "*mecora*" skraćenica od "*hamoci ra* – onaj tko odabire prepoznavati negativno u ljudima." Onaj tko želi izbjeći *lašon*

(nastavak s 28. stranice) **Rabbi Dovd Goldwasser: Sposobnost da vidimo dobro u drugima**

hara i njegove posljedice neprestano će nastojati pronaći dobro u drugima.

R' Yosef Chaim Sonnenfeld ispričao je sljedeći događaj o R' Nachumu Shadikeru (citirano u *Tiv Ha-Maaseh*):

R' Nachum je bio mladi student ješive u gradu čije je stanovništvo trpjelo progon od strane *mosera* (doušnika). On je mrzio svoju braću, ali svakog je šabesa dolazio u sinagogu i zahtijevao *aliju*, i dobivao ju je jer su se svi bojali što će učiniti ako mu je uskrate.

Jednom, dok je šetao, naišao je na Židova koji je nosio kutiju jaja i odmah ih zatražio, ali čovjek mu ih je odbio predati. Doušnik se razbjesnio. Brzo je zgrabio kutiju s jajima iz čovjekovih ruku i razbio mu na glavi sav njezin sadržaj, prekrivši jednog čovjeka jajima od glave do pete.

Duboko povrijeđen, čovjek je otrčao do rava zatražiti *din Tora*. Ravovo strpljenje već je bilo na izmaku zbog odvratnog ponašanja *mosera*, pa je poslao svog pomoćnika da pozove doušnika na sud. *Moser* je zgrabio poziv, ali se nije pojavio na zakazani dan. Niti je odgovorio na drugi i treći poziv.

Sljedećeg šabesa, *moser* je došao u sinagogu kao i obično i zahtijevao *aliju*. Međutim, dok se približavao *bimi*, rav je ustao sa svog mjesta i povikao: "Ti bahati *raša* (zlikovče)! Odmah napusti sinagogu! Zastrašivao si stanovnike grada i prezireš

daas Tora (mišljenje Tore). Bezočno si ignorirao pozive na *din Tora*, i stoga nemaš dopuštenje kročiti u Dom B-žji."

Dok je *moser* prolazio pored rava, zaprijetio je: "Osvetit ću ti se."

Istog tjedna, rav je krenuo na *bris* u obližnji grad u pratnji dvojice svojih učenika, od kojih je jedan bio R' Nachum Shadiker. Na putu su ugleдали *mosera* s pištoljem u ruci kako ih progoni, i jako su se uplašili.

Međutim, kada im se doušnik približio, pao je pred noge rava i zamolio ga za oprostjenje. Zatim je ravu dao veliku svotu novca da plati razbijenu kutiju s jajima i da nadoknadi jednom čovjeku sramotu i bol koju mu je nanio.

Rav je prihvatio njegovo kajanje i strogo ga upozorio protiv daljnjih nedjela.

Međutim, dok je odlazio, *moser* je dobio: "Morat ću polomiti kosti ovoj dvojici učenika", i s pištoljem u ruci udario je R' Nachuma Shadikera.

Rav je kasnije svojim učenicima

objasnio što se dogodilo. "Kad sam vidio ovog zlog čovjeka kako nas proganja, pokušao sam opravdati njegove postupke. Razmotrio sam moguće događaje u njegovom životu koji su mogli potaknuti takvu okrutnost u njemu – njegovi roditelji, njegovi učitelji, njegovo obrazovanje. Sigurno nije njegova krivnja što se ponašao na taj način, nagađao sam. Možda ga nisam trebao javno osramotiti kao što sam učinio.

"Bilo je kao da je intuitivno osjetio moje osjećaje. Njegov način razmišljanja i ponašanje počeli su se mijenjati, i shvatio je da sam možda bio u pravu što sam ga tako oštro prekorio. Razumio je da nisam imao drugog izbora nego postupiti s njim onako kako sam postupio kako bi ljudi znali da ne mogu prkositi ravu niti odbaciti *daas Tora*. S tim priznanjem, počeo je istinski žaliti zbog onoga što je učinio.

Međutim, vas dvojica bili ste preplavljeni negativnim mislima i neprijateljstvom prema njemu, pa je on zauzvrat bio neprijateljski nastrojen prema vama."■

Rabbi YY Jacobson:

Nemojte gledati samo na bolest, gledajte osobu

Podrijetlo holističke medicine

Suvišnost

Odjeljak *Tazria*, Levitski zakonik poglavlje 13, raspravlja o zakonima o *cara'asu*, neobičnoj bolesti, prepoznatljivoj po bijeloj mrlji koja se pojavljuje na koži i dlakom unutar nje koja pobijeli. To je bio simptom unutarnje moralne i duhovne mrlje, i tu osobu se proglašavalo privremeno "nečistom". Od nje se zahtijevalo da se odvoji od zajednice i podvrgne intenzivnom programu unutarnjeg preispitivanja i iscjeljenja.

Tora opisuje postupke za utvrđivanje zdravstvenog stanja *cara'asa*/gube:

תוריע יג, ב: אדם, כי-יהיה בעור-בשרו
שאת או-טפחת או בהרת, והיה בעור-
בשרו, לנגע צרעת--והובא אל-אֶהֱרֹן
הכהן, או אל-אחד מקניו הכהנים. ג וְרָאָה
הכהן את-הנגע בעור-הבשר וְשָׁעַר בִּנְגַע
הַפֶּךָ לָבֵן, וּמֵרָאֵה הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ--
נֶגַע צִרְעַת, הוּא; וְרָאִהוּ הַכֹּהֵן, וְטִמָּא אֹתוֹ.

Kohen neka pogleda bolest na koži njegova tijela; ako je dlaka u bolesti pobijelila, a po izgledu bolest seže dublje od njegove kože – to je bolest *cara'as*; *kohen* neka ga pogleda i proglasi ga nečistim.

Tora navodi da je samo *kohen* (svećenik), potomak Arona Velikog svećenika, bio ovlašten postaviti dijagnozu *cara'asa*-gube i proglasiti je tom bolesti. Čak i u slučaju kada su svi simptomi bolesti jasno prisutni i mnoštvo učenjaka je prepoznaje kao *cara'as*, osobi se ova bolest ne može dijagnosticirati osim ukoliko *kohen* to izričito ne izjavi.

Ali u gornjem stihu postoji očito čudno suvišno ponavljanje. Vidite li ga?

Stih kaže: "*Kohen* neka pogleda bolest na koži tijela njegova... *kohen*

neka ga pogleda i proglasi ga nečistim." Zašto se ponavlja ista fraza? Tora je trebala reći: "*Kohen* neka pogleda bolest na koži tijela njegova... i proglasi ga nečistim." Zašto ponovno kaže: "*kohen* neka ga pogleda?"

Jedan od velikih rabina prošlog naraštaja ponudio je briljantno objašnjenje. Pokazalo se da podrijetlo onoga što danas nazivamo "holističkom medicinom" i "integriranim pristupom" leži u Tori.

Rabin Meir Simcha HaKohen iz Dvinska (1843.–1926.), autor komentara Tore *Meshech Chochma*, bio je jedan od istaknutih učenjaka i vođa u istočnoj Europi početkom 20. stoljeća. I sam je bio *kohen*, pa je ovaj uvid još osobniji.

Dva koraka

Meshech Chochma sugerira da nas Tora poučava dubokom zakonu i pouci.

Moraju se obaviti dvije zasebne procjene. Primijetite da prvi put Tora navodi: "*Kohen* neka pogleda bolest na koži tijela njegova..." Drugi put Tora navodi: "*Kohen* neka ga pogleda i proglasi ga nečistim."

Ovo su, sugerira Reb Meir Simcha, dvije odvojene procjene. Jedna se odnosi na bolest; druga na osobu. Prvo, *kohen* mora pogledati bolest ("*v'raa hakohen es ha-nega*") i vidjeti da li ona formalno odgovara opisu *cara'asa*-gube. Mora provjeriti simptome i utvrditi ispravnu dijagnozu na temelju prirode ove bolesti. Ono što gleda je bolest.

Ali to nije dovoljno. Sada mora pogledati nešto drugo. Mora pogledati osobu ("*v'raahhu ha-kohen*"), "i *kohen* neka POGLEDA NJEGA", i vidjeti je li prikladno proglasiti tu osobu nečistom. Simptomi mogu biti prisutni, ali osoba možda nije u

takvom stanju da je možete proglasiti nečistom.

Tora nalaže *kohenu* da učini procjenu dva neovisna čimbenika: (a) je li mrlja doista *cara'as*; i (b) je li u ovom trenutku prikladno pretvoriti ovu osobu u *mecoru*. Ukoliko nisu prisutna oba čimbenika, *kohen* ne bi trebao proglasiti osobu nečistom.

Praktična razlika

Kao primjer toga, Reb Meir Simcha navodi sljedeći talmudski zakon:

"Ako je gubavac tek oženjeni mladoženja, daje mu se Sedam dana gozbe (prije nego što ga se proglasi nečistim), a isto vrijedi i kod blagdana. " Znači, ako svježi mladoženja ili nevjesta razviju simptome gube, *kohen* ih neće kod pregleda proglasiti nečistima, čak i ako su svi simptomi očito prisutni, sve dok ne prođe cijeli tjedan od vjenčanja. Isto vrijedi i za sedam dana blagdana, Pesaha i Sukota. Da se ne bi pokvarila vlastita svadbena svečanost ili radost blagdana (*jom tova*), *kohen* ima dozvolu odgoditi proglašenje osobe *mecorom* (gubavcem) iako dobro zna da se oboljenje kože smatra gubom.

Kako su rabini mogli smisliti tako nov zakon? Ako Tora kaže da je netko gubavac i potreban mu je određeni tretman, pogrešno je to odgađati. To je kao da odgađate medicinski tretman pacijentu usred blagdana, kako ga se ne bi uznemiravalo! Time mu ne činite uslugu. Kako su onda rabini mogli smisliti ovaj novi zakon da možemo odgoditi čitav proces pregleda i postavljanja dijagnoze?

Učenjaci su ovaj zakon izveli iz sljedećeg stiha: "A na dan kada se to bude vidjelo." Zašto se ovdje spominje dan? Stih je mogao reći: "i kad se to bude vidjelo." Riječi "a na dan"

(nastavak s 30. stranice) **Rabbi VV Jacobson: Nemojte gledati samo na bolest, gledajte osobu**

dolaze nas poučiti da postoje dani kada *kohen* neće gledati gubu. *Kohen* mora pogledati je li pravo vrijeme da ga proglasi nečistim, ili moramo pričekati neko drugo vrijeme. Iz toga je Talmud zaključio da su određena vremena zabranjena za ispitivanje simptoma gube. I zaključili su koji bi se dani smatrali zabranjenima.

Što se tiče vremena, to je to. *Meshech Chochma* briljantno tvrdi da nas značenje suvišnog ponavljanja u gornjem stihu uči nečemu još moćnijem: Ponekad osoba nije spremna za ovu presudu. Tora nalaže *kohenu* ne samo da pogleda simptome, ne samo da pogleda vrijeme, već i da pogleda osobu. Ne samo da pregleda bolest, već i da pronikne u ljudsko biće. Osoba može imati bolest, ali ako osoba nije spremna postati nečista, on je ne bi trebao smatrati nečistom.

Ovo je nova ideja *Meshech Chochme*. *Kohen* ima pravo zanemariti simptome iz bilo kojeg razloga zbog kojeg *kohen* smatra da je pogrešno proglasiti ga nečistim. Na primjer, ako ova osoba koja ima simptome mora biti u društvu ljudi; staviti je u karantenu izvan Židovskog tabora bilo bi opasno i kontraproduktivno, time ova osoba nije u stanju u kojem je se može gledati i dijagnosticirati kao nečistu.

Novi lijek

Fascinantno je da se ovaj pristup, artikuliran u Tori tisućljećima ranije, odražava u suvremenoj medicini.

Postoje dva pristupa medicini. Odluka o tome koji model koristiti za postavljanje dijagnoze i liječenje pacijenta vrti se oko sljedećeg pitanja: liječi li liječnik s ciljem ublažavanja pacijentovih simptoma, ili liječi s ciljem dovođenja cijelog pacijenta u ravnotežu, liječeći osobu, a ne samo bolest? Ako mu je cilj zaustav-

ljanje boli ili nelagode i uklanjanje simptoma, liječnik mora razmotriti najbržu, najmanje kompliciranu, najjeftiniju i najučinkovitiju terapiju, te pristup koji ima najmanje nuspojava. Ako mu je cilj potaknuti opću ravnotežu i dobrobit, liječnik mora odabrati protokol liječenja koji najbolje odgovara obrascima i diferencijalnoj dijagnozi pacijenta, njegovoj konstituciji i anamnezi, uključujući biokemijsku biomehaničku i bioelektričnu neravnotežu, pacijenta, kao i nefizičke čimbenike: njegovo emocionalno, mentalno, psihološko i duhovno stanje.

Tora nam nagovještava da pristup iscjelitelja ne bi trebao biti usredotočen samo na uklanjanje simptoma, već radije na gledanje i liječenje "cijele osobe", jer u protivnom, neće ozdraviti cijela osoba. Ili će se pojaviti neko drugo novo zdravstveno stanje, ili će se ponovo vratiti izvorno liječeno stanje. Tora zagovara "holistički pristup", poštuje sve aspekte života osobe i sagledava kako su svi aspekti našeg života integrirani, umjesto da samo suzbija lokalne simptome.

Kako dijagnosticirati ljude

Poruka svima nama je, kako sudimo sebe i druge.

Prije nego što proglasim osobu nečistom, moram vidjeti osobu, a ne samo problem. Znam li prepoznati razliku između zla i traume? Između sebičnosti i straha? Između biti loš i imati ranu?

Jedan moj učitelj mi je jednom rekao: ne odgovaraj na pitanje; odgovaraj na osobu. Osoba može doći i pitati te: zašto mi je majka umrla mlada? Možda si pametan pa joj kažeš zato što je imala slabo srce. Možda si odgovorio na pitanje, ali nisi odgovorio osobi. Ona nije postavila medicinsko pitanje; postavila je emocionalno pitanje. Ona je u bo-

li. Nedostaje joj majka.

Mišna u Etici otaca nam govori da "svakoj osobi treba pružiti olakotnu okolnost dvojbe". Ali precizniji prijevod je da "treba suditi cijelu osobu kao čestitu" ("Heve dan es kol ha-adam l'kaf zehus"). Prije nego što nekoga osудиš, moraš pogledati sve čimbenike koji čine tu osobu. Moraš pogledati "kal ha-adam", cijelo ljudsko biće, prije nego što postaviš dijagnozu. Nikada nemoj suditi nekoga a da ne poznaješ cijelu priču i cijelu osobu. Možeš misliti da razumiješ, ali ne razumiješ.

Priča o dva terapeuta

Postoje i dvije vrste terapeuta. Oni koji svakog pacijenta uklapaju u već postojeći model; i oni koji će se usredotočiti na jedinstvenu osobnost i izazove s kojima se suočava pacijent.

Oni ga ne uklapaju u svoje okvire, već koriste svoje modele i posuđuju iz različitih modela kako bi si pomogli da se prilagode osobi koju liječe.

Kada te tvoje dijete odbaci

Tvoje dijete ili tvoj učenik mogu se ponašati s nepoštovanjem. Mogu reći stvari koje će te povrijediti. U takvom trenutku dolaziš u iskušenje da ga pogledaš i kažeš: Ti si *tame*! Ti si nečist. Izađi iz moje kuće.

Strogo gledano, možda si u pravu. On ima sve simptome. Njegovo ponašanje je nepromišljeno i nepodnošljivo. Ali Tora kaže: Čekaj! "*Varahu Ha-kohen*", ne smiješ gledati samo stvarno ponašanje, stvarne riječi koje izlaze iz njegovih ili njezinih usta, već i cijelo ljudsko biće. Procijeni cijelu njegovu priču.

U životu, nemoj pokušavati suzbiti simptome; već pokušaj razumjeti osobu.

Hoće li nazivanje ovog djeteta "ne-

(nastavak s 31. stranice) **Rabbi YY Jacobson: Nemojte gledati samo na bolest, gledajte osobu**

čistim", "kontaminiranim", "okaljanim" doista pomoći njemu ili njoj? Je li to ono što mu ili joj treba? Hoće li to doista služiti njegovim ili njezinim interesima? Hoće li mu pomoći da se rehabilitira? Je li moguće da u srcu ovog djeteta postoji duboka bol s kojom se ne može nositi i koja kod njega izaziva duboku tjeskobu i gnjev? Možda je ovo vrijeme kada mu potrebno da više ima svog oca, a ne manje? Da treba više empatije, a ne manje. Upravo u ovom trenutku on te treba mnogo više nego što je to u stanju izreći!

Vidim tvoje srce

Rabbi Aryeh Levin, poznat kao Jeruzalemski cadik, jednom je šetao ulicom kada je primijetio svog nekadašnjeg učenika, koji je napustio židovski način života, kako ide prema njemu. Kada je učenik primijetio da ide izravno prema svom bivšem učitelju, prešao je ulicu kako bi ga izbjegao.

Reb Aryeh je krenuo za njim i s osmijehom mu rekao: "Tako mi je drago što te vidim! Zašto si me izbjegavao?"

Učenik je odgovorio: "Bit ću potpuno iskren. Sram me je bilo kad sam vas ugledao jer nemam *kippa* na glavi..."

Reb Aryeh ga je pogledao i rekao: "Moj dragi učenice, zar nisi primijetio da sam nizak čovjek! Ja vidim samo do tvog srca."

Postoje dvije vrste odgojitelja i učitelja. Neki vide tek pravila i odstupanja od pravila, ali drugi mogu samo zaviriti u srce i vidjeti dušu.

Ne težite pobjedi u raspravama

Godine 1963. profesor Velvl Greene bio je zvijezda u usponu na Sveučilištu Minnesota. Greene je bio pionir na području bakteriologije, a NASA ga je pozvala da proučava učinke svemirskog putovanja na ljudski ži-

vot. Mladi znanstvenik je svake godine posjećivao i predavao na desecima sveučilišta diljem Amerike.

Godina 1963. bila je i godina kada je profesor Greene prvi put upoznao Rabbi Moshea Felleru, izaslanika Lubavičera Rebbea u Minneapolisu. Do tada, Greeneovi, poput mnogih američkih Židova njihove generacije, nisu pridavali veliku važnost svom židovskom naslijeđu; obredi poput šabata, kašruta i tefilina činili su im se staromodnima, ako ne i primitivnima. Ali u mladom hasidskom paru, profesor je prepoznao živahan i ispunjen pogled na život i način života, onaj koji bi mogao ispuniti duboku prazninu u njegovom uspješnom, ali životu bez korijenja.

Na prijedlog rabina Felleru, profesor Greene pisao je Rebbeu o toj "praznini" i svom interesu za judaizam; na Rebbeov topao i angažiran odgovor nije dugo čekao. Njih dvojica razvili su stalnu prepisku, a mladog je znanstvenika ubrzo osvojio Rebbeov fenomenalan um i strastvena predanost. Sa svakim pismom, Greene se osjećao sve više ohrabrenim na svom duhovnom putu i svojoj predanosti Tori. Ubrzo su Greeneovi svoju kuhinju napravili košer i počeli držati šabat.

Jednog dana profesor Greene napisao je na pismo koje je Rebbe napisao znanstveniku u vezi s izvještajem Tore o stvaranju svemira i odbacivanjem teorije evolucije. Dr. Greene napisao je beskompromisnu kritiku. "Budući da sam izuzetno poštovao Rebbea", prisjeća se profesor Greene, "odbacio sam popustljiv ton koji znanstvenici često koriste s laicima, obraćajući se Rebbeu kao da je kolega čije ideje odbacujem. Izravno sam izjavio da je u krivu, specificirajući ono što sam smatrao pogrešnim i neznanstvenim. Zaključio sam svoje pismo rekavši da je

bolje da se Rebbe drži svoje struke, Tore, a znanost neka prepusti znanstvenicima."

No sljedeće Rebbeovo pismo nastavilo je njihovu prepisku tamo gdje je izvorno započela – o Greeneovom duhovnom traganju i njegovom židovskom identitetu. O pitanju evolucije – ni riječi. Profesor je pretpostavio da Rebbe priznaje da u pitanjima empirijskih činjenica Tora mora ustupiti mjesto znanstvenom razumu. Time je smatrao da je stvar zaključena.

Napredak profesora Greenea prema životu vjernom Tori nastavio se, a tijekom sljedećih godinu i pol, izvještavao je Rebbea o svakoj židovskoj prekretnici na svom putu: potpuno poštivanje šabata, poštivanje obiteljske čistoće itd. Rebbe je odgovarao riječima ohrabrenja i blagoslova, a jednom prilikom i darom para tefilina koje je Greene počeo redovito stavljati.

Zatim je stiglo pismo u kojem su Greeneovi rekli Rebbeu da su odlučili upisati svoju djecu u ješivu kako bi dobili najpotpunije moguće židovsko obrazovanje. Rebbeov je odgovor bio posebno topao i ohrabrujući, kako i priliči prekretnici u njihovim životima koju je takav potez označavao. Zatim je, na kraju svog pisma, Rebbe dodao: "Usput, u vezi s onim što ste mi pisali o izvještaju Tore o stvaranju..." i nastavio pobijati, točku po točku, prigovore profesora Greenea na Rebbeov "neznanstveni" tretman te teme.

"Vjerojatno se pitate", zaključio je Rebbe, "zašto sam toliko dugo čekao da odgovorim na vaše primjedbe o tom pitanju. Ali moj posao u životu nije pobjeđivati u raspravama. Moj je posao približiti Židove Tori i njezinim micvot."

Ne nastojte pobijediti u raspravi; nastojte pomagati ljudima. ■

Rabbi Chanan Morrison, Rav Kook Torah:

Šilo i žrtve nakon poroda

Odjeljak Tore *Tazria* započinje s prinosima žena koje su nedavno rodile. Zapanjujuće, upravo je zbog tih žrtava nakon porođaja ugledna loza svećenika trajno diskvalificirana za službu u Hramu. Još tragičnije, ovaj je incident doveo do uništenja Svetišta u Šilu, preteče Hrama u Jeruzalemu, nakon što je gotovo četiri stoljeća služio kao duhovno središte židovskog naroda (*Joma* 9a).

Grijeh Elijevih sinova

Knjiga o Samuelu oslikava uznemirujuću sliku hramske službe u Šilu. Elijevi sinovi bili su bezosjećajni svećenici koji su svoje dijelove uzimali silom, s prezirom se odnoseći prema hramskim prinosima (1 Sam. II:17). Njihov najteži prijestup, prema izvještajima koji su doprli do ušiju njihova oca, bio je taj da su "spavali sa ženama koje su se slijevale na ulaz u Šator sastanka" (1 Sam. II:22).

Talmud upozorava da se ovaj stih ne uzima doslovno: "Tko kaže da su Elijevi sinovi sagriješili, u zabludi je" (*Šabat* 55b). Ako je tako, što znači da su "spavali sa ženama"?

Prema učenjacima, oni su propuštali na vrijeme prinijeti žrtve poslije poroda, čime su sprečavali žene da se vrate kući. Pošto nisu vjerovale svećenicima da će prinijeti žrtve, žene su ostajale u Šilu sve dok se same nisu uvjerile da je njihov prinos obavljen. Nemarna služba Elijevih sinova uzrokovala je da žene nepotrebno budu odvojene od svojih muževa; stih o njihovom neodgovornom ponašanju govori kao da su spavali s njima.

Je li ovo neki oblik talmudskog prikrivanja, kojim rabini umanjuju zlostavljanje koje su počinili Elijevi sinovi? Zašto bi ovaj prijestup bio uzrok uništenja Svetišta?

Svrha službe u Hramu

Ako želimo razumjeti što je dovelo

do pada Svetišta u Šilu, ne bismo trebali pridavati preveliku važnost prolaznim incidentima, ma koliko oni bili teški. Umjesto toga, trebali bismo potražiti znakove moralnog propadanja koji su potkopali temelje službe u Hramu i njezinu svrhu.

B-žanska služba je suštinski povezana s ciljem posvećenja života. Ne možemo u potpunosti uzdići život u svim njegovim aspektima, u njegovim vrhuncima i krizama, ako se nismo u stanju povezati život s njegovim Izvorom, sa Stvoriteljem svega života.

Život uključuje i vremena nevolje i tjeskobe. Što će vratiti njegovu prirodnu sreću i radost? Što će ga pomladiti i podariti mu plemenitost i milost? To se može postići jedino otkrivanjem svetosti koja se nalazi u svim aspektima života.

Žrtve nakon poroda

Rođenje djeteta prekrasan je događaj, koji unosi novi život i radost u obitelj. Ali samo proživljavanje poroda je teško, sa sobom nosi veliku bol i patnju. Složeni doživljaji žene koja rađa mogu stvoriti stres i napatost i tek s vremenom polako nestaju, kako život ponovno poprima svoju uobičajenu radost i sreću.

Što može očistiti teške utiske i osjećaje koji su posljedica te patnje, ukorijenjene u neuspjesima Adama i Eve na počecima čovječanstva? Lijek za njih zahtijeva čin približavanja B-gu. Mlada majka uzdiže svoje iskustvo poroda svojim prinosima *hataf* i *ola*, ispravljajući nedostatke uzrokovane buntovničkim sklonostima ljudskog srca. Ovaj čin pobožnosti otvara njezino srce ljubavlju prema njenom Stvoritelju, ispunjavajući je dubokim poštovanjem prema veličini Onoga koji daje život svim stvorenjima.

Ukratko: hramski prinosi moraju odražavati sklad između B-žanske

službe i cilja uzdizanja života. To posebno vrijedi za prinose koji se prinose nakon poroda. Istinski moral ne može odobriti ideju formalističke hramske službe, otuđene od ljudi i njihovih života.

Služba u Šilu

Beščutna, čak tiranska atmosfera koja je vladala u Svetištu u Šilu – odsutnost moralne osjetljivosti, nedostatak čestitosti i suosjećanja, odvojenost od potreba naroda, od strane svećeničkog reda koji je isticao svoj uzvišeni položaj nad narodom – ova klima stvorila je umjetni jaz između načela morala i hramske službe. Na kraju je uništila vladavinu svećeničke obitelji Elija. Ovi bezosjećajni svećenici nisu uviđali vezu između njihove službe i posvećenja života. Na kraju, njihovi su postupci doveli do propasti Svetišta u Šilu.

Svećenici su trebali na žrtvu nakon poroda gledati kao na sredstvo za uzdizanje života. Kako su mogli odgađati te prinose, čime su narušili njihovu primarnu svrhu: *šalom bajit* – sklad i mir u obiteljskom životu?

Elijevi sinovi pogrešno su smatrali svoje svećenstvo pravom. Umjesto službe temeljene na čistoći i svetosti, njihova je služba zaudarala na bahu aroganciju. Bili su funkcionari, usredotočeni isključivo na tehničke aspekte hramske službe.

Upravo je ta korupcija dovela do uništenja Svetišta – nešto što nije dan konkretan grešni čin nije mogao izazvati. Da su Elijevi sinovi uistinu griješili kako je napisano, takvo stanje ne bi dugo potrajalo bez ispravka. Služba u Šilu nije patila zbog nekog posebnog zlog incidenta, već od moralnog propadanja u svojoj srži, što je zahtijevalo njezino uništenje kako bi se ispravila. ■

(Prilagođeno iz *Ein Eyah* sv. IV, str. 49-50)

Rabbi Shlomo Carlebach:

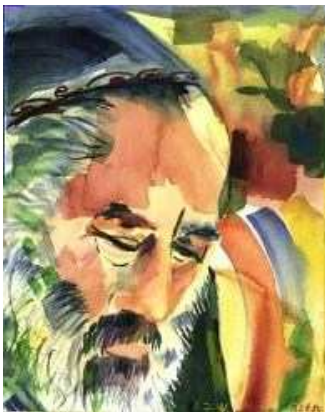
Prekorite svog bližnjega ako vidite da radi nešto krivo

Oni koji su bili zaraženi s cara'at bili su stavljeni su u karantenu dok njihova bolest ne prođe. Ova izolacija je bila lijek za grijeh koji uzrokuje cara'at – ogovaranje (13,46).

Izolacija = prijekor za loše djelo tj. lijek, prevencija grijeha

Ako vidite da netko radi nešto krivo, morate mu to reći. Morate mu reći. Nemate pravo prešutjeti. Ako netko vidi svog prijatelja da ide pogrešnim putem, *micva* (zapovijed) je razgovarati s njim, reći mu da radi krivo, no to se mora učiniti nasamo, u privatnosti. Nemojte nekome javno reći da čini nešto pogrešno, jer ako to učinite, prekršit ćete petnaestak zakona.

G'mora (Gemara) kaže da je vrlo lako držati Šabos, vrlo lako je staviti *t'flin*, ali Rabi Akiva kaže da je najteža stvar nekome reći da radi krivo. Rabi Akiva je bio vrlo svet i rekao je: "Ne znam postoji li itko u

mom naraštaju tko bi znao kako ukoriti." Morate to učiniti na način tako da vas drugi čuje. Rabin Tarfon je rekao da nema niti nikoga tko zna kako primiti ukor.

I jedno i drugo je vrlo teško učiniti. Prije nego li mu kažete što je učinio krivo, morate mu reći: "Kažem ti to jer sam ti stvarno prijatelj, zabri-

nut sam za tebe. Nije da ja ne mogu podnijeti grijeh, da poput misionara želim ukloniti grijeh sa svijeta. Stvarno mi je stalo do tebe i boli me što si pogrešno postupio." Recite toj osobi: "Ne želim te mijenjati. Neću te poleći na kauč i analizirati te. Stalo mi je do tebe i čini mi se da si pogriješio, pa možeš li mi reći zašto?" Onda vam on može reći: "Znam da sam pogriješio. Žao mi je i vjerojatno to više neću učiniti." Ili vam može reći: "Nisam pogriješio. Nisi u pravu, jer ne znaš cijelu priču."

U svakom slučaju, mora postojati komunikacija. Čemu služi komunikacija? Zašto nam je B-g dao moć govora? Tora vrlo snažno govori u pogledu komunikacije. Imam pravo mrziti nekoga tko je pogriješio, ali ako mu nisam rekao, ja kršim zakon. Ako osoba prihvati ono što joj kažete, to je dobro; ako ne, recite joj nekoliko puta. Ako kaže: "Ne želim te više čuti; ne želim da mi više govoriš o tome," tada je ne morate zgrabiti, vezati za stolicu; ne morate drastično reagirati. Razgovarajte s njom kao s ljudskim bićem.

Tora nije bila dana anđelima. B-g je Toru dao ljudskim bićima. Postoji nešto što se naziva mržnjom; što mi možemo učiniti? Moše Rabenu se popeo na Sinaj, a anđeli su se požalili B-gu: "Zašto daješ Toru Mošeu? Zašto ju ne daješ nama?" B-g im je rekao: "Među vama nema mržnje, pa vam ne treba Tora. Toru trebaju oni dolje, jer na svijetu postoji mržnja." Zbog toga Tora kaže da ako nekoga mrziš, moraš razgovarati s njim. Predočite si ovo, kad bi si svaki antisemit odvojio vremena da razgovara s jednim Židovom, bilo bi manje ubijanja na svijetu. Kada bi se

svi pridržavali te jedne stvari: ako nekog mrzite, razgovarajte s njim, uspostavite kontakt s njim, svijet bi bio drugačiji. Ako vjerujete da će uspjeti, uspijet će.

Kako G'mora tako i Maimonides kažu da ako vidim nekoga tko radi nešto krivo i ja mu to ne kažem, onda ja postajem partner u grijehu. G'mora kaže ako vidim da ljudi u mojoj kući rade krivo, i to im ne kažem, onda im postajem partner. Ako vidim da ljudi u mom gradu rade krivo i ne podignem glas, postajem partner u onome što grad radi. Ako cijeli svijet čini krivo, a ja ne kažem ništa, onda ja postajem partner u grijehu cijelog svijeta.

Ovo je jedna od mojih omiljenih priča. Jednom sam bio u posjetu rođacima u Belgiji, i kad su me pozvali na večeru, rekli su da će zbog mene jesti košer. Zato sam došao vidjeti što se tamo događa, s čim će me to nahraniti. "Zbog tebe će to biti stvarno strogo košer. Znamo da ne jedeš šunku, pa smo kupili konjetinu." Što bi bilo kada bih izvadio Bibliju, jer morate reći ljudima kad čine krivo: "Sjednite, vi prljavi grešnici. Znae da konjsko meso nije..." Jasno, to tako ne ide. Kaže se da trebate ukoriti, a ovo nije razina prekoravanja. Oni ne znaju ništa, pa ih ne možete koriti. Kaže se da im morate reći na takav način da im bude jasno da vam je stalo do njih. Ako kažem: "Ovdje sam zbog Šabosa, i vrlo mi je neugodno što ne držite Šabos," to znači da me ne zanima njihov Šabos, samo moj vlastiti. To je vrlo delikatna stvar.

Istina je da najčešće ljudi znaju kada griješe, ali jednostavno nemaju snage da to ne učine. Kada ljudima na lijep način kažete da rade krivo,

(nastavak s 34. stranice) **Rabbi Shlomo Carlebach: Prekorite svog bližnjega**

to im daje snage da to ne učine ponovno. Mitler Rebe kaže da to odjednom postaje kao da su dvije duše protiv jednog zla. Ako sam ja suviše slab da nadvladam svoje zlo, onog trenutka kad mi netko kaže, to je kao da su dvije vatre protiv jedne tame. Ali teško je znati kako to na dobar način reći ljudima.

Recite to otvoreno

Ovo je jedna izuzetno duboka stvar od Rebe Nahmana. Koliko blizak trebaš biti s čovjekom da mu nešto otvoreno kažeš? Praktički, stranac me može upitati, "Koliko je jedan plus jedan?" Ja ću mu reći "dva". Ja ga ne trebam voljeti, niti on treba voljeti mene. Ja ću samo reći "dva". Ali postoji određeni jezik koji se koristi kada nekoga vrlo jako volite. To je najdublja dubina, zar ne? S jedne strane, on možda nije tako jasan, ali je s druge strane toliko puno dublji.

Miješanje sastojaka

Rebe Nahman kaže, zamislite da ja pravim kolač. Imam sve sastojke i jedino što moram napraviti je da ih pomiješam. Zapravo, mi ih dobro miješamo cijelo vrijeme jer živimo cijelo vrijeme. Dobro. Sada zamislite da ja želim jedan sastojak koji se zove ljubav. Ali ako je ta ljubav u kolaču, ona mora biti mekana. Ako nije samljevena, ako je čvrsta poput kamena, ona se neće pomiješati, ona će izići van. Nije se pomiješala, ona se jednostavno ne miješa s ostalim dijelovima. Zna li što se tada događa? To je baš nepodnošljivo. Ona je dobra, ona je snažan sastojak, ali ona jednostavno nije pomiješana, ona je samo kruta. To ne ide.

Neki ljudi drže Šabos, ali ponekada vam vaš instinkt kaže, "Ja ne mogu podnijeti njihov Šabos." Zašto? Njihov Šabos nije doista istinski in-

tegriran u njihovo cjelokupno biće i čitav njihov život. On strši kao kamen, krut, toliko krut da se naprosto ne da pomiješati.

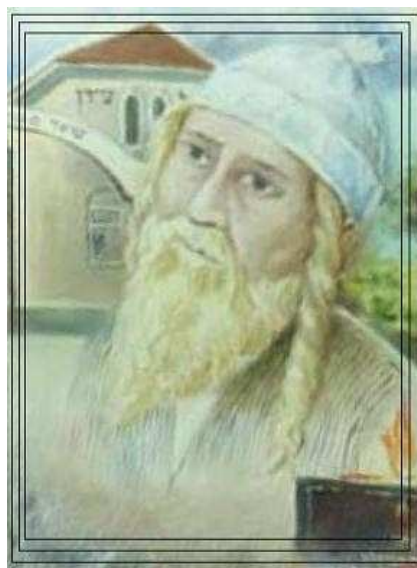
Nama nije potreban 'izvrstan ser-viser', nego 'veliki, moćan mikser'. Morate znati kako to učiniti. Kruto naprosto ne ide.

Kako možete otkriti svoju dušu? **Rebe Nahman kaže,** **ako pitate "Što je duša?"** **Znajte da duša čezne.** **Čeznja, to je duša.**

Hitbodedut (biti nasamo s B-gom)

Kako da **omekšate** sve te sastojke? Jedini način je, kaže Rabi Nahman, i on je u tome vrlo striktan, da morate biti nasamo, i da se morate kontrolirati.

Rebe Nahman je uvijek podučavao da je sve u tome da kada molimo, *mamash* (stvarno) budemo potpuno poništeni, kao da nas nema. Jer, ako molite, a onda ste poslije vaše molitve, jednako kruti kao što

ste bili prije, ništa se ne događa u vama. Ništa se ne događa.... Nešto se mora dogoditi.

Osjetite stvarnu dobrotu

Što mi znamo o 'stvarno dobrom'? Na primjer, recimo da kažemo: "Ovo nije dobro, ovo je bolje, a ovo je dobro" - Što? Jesmo li ikada iskusili 'stvarno dobro'? Ne znam jeste li vi možda iskusili stvarno zlo. Ali da li ste ikada iskusili 'stvarno dobro'? Postoji nešto što je stvarno dobro. Jeste li to ikada iskusili? Čak i da to imate, vi to ne biste osjetili, jer mi smo imuni na to. Zna li, ako u ustima imam žvakaću gumu, netko mi u usta može staviti najukusniju stvar, no to neće djelovati na mene jer u ustima imam žvakaću gumu. Neki ljudi stalno žvaču duhovnu kaogumu. Oni stalno žvaču jednu te istu stvar, dvije riječi, tri riječi, tri ideje, ili jednu ideju, stalno to žvaču. U međuvremenu netko im u usta stavi najdivniju stvar, a oni to ne osjete.

Duša stvarno želi uvijek biti dobra

Pa Rabi Nahman pita, kada možete osjetiti stvarno dobro? Nema šanse...nema šanse... Jedini dio koji može osjetiti stvarno dobro je vaša duša. Ali ako vaša duša spava, ako vaša duša nije stvarna, nije vrijedno čak niti govoriti o tome. Kako možete to osjetiti? Kako možete otkriti, izvući svoju dušu? Ovo je jedno od najsnažnijih učenja Rebe Nahmana. Rebe Nahman kaže, ako pitate "Što je duša?" Znajte da duša čezne. Čeznja, to je duša. To je ono najjače kod duše. Ne želja. Ne 'Ja želim.' Čeznuti znači žudjeti. Žudjeti! Rebe Nahman kaže, ja mogu biti sam i *mamash* u potpunosti žudjeti i tada mogu *mamash* iskusiti stvarno dobro.■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: TAZRIA - MECORA

Paraša (priča) Tazria - Mecora, govori o srcu i sili onoga što izlazi iz usta čovjeka.

U paraši Tazria Zohar postavlja pitanje o tome na koji se način određuje nečija sudbina – da li se o sudbini odlučuje odozgo ili smo mi sami možda odgovorni za nju? I što je poveznica između naše sudbine i "... žene koja zatrudni i rodi ..."? I još više, kakva je veza između "nečistoće i čistoće", čime se bavi naša paraša, i naše sudbine?

Zohar objašnjava da u svijetu postoje dva sistema energije koji su izvan dometa osjetila - nečistoća i čistoća.

"Čisto" znači čisto, bez mane, a prema kabali, kada je nešto čisto, to znači da Stvoriteljevo svjetlo može lako proći kroz to, za razliku od onoga što je "nečisto" (טמא na hebrejskom, ujedno su i slova riječi - אטום zapečaćeno) kroz koje će svjetlo proći tek djelomično ili neće uopće proći.

Zohar podučava da je u početku sve bilo stvoreno čisto. Početak svega je svrha Stvaranja - podijeliti blazenstvo i ispunjenje sa svim stvorenjima. Međutim, nakon što je svjetlo dano neograničeno, u nama se također probudila i želja da budemo kreatori. Tada je stvoreno ograničenje, tamno mjesto koje nam je omogućilo da se osjećamo kao kreatori time što smo uspjeli sami stvoriti svjetlo. Stvoren je novi sistem -

Nečisti sistem - sistem kroz koji svjetlost ne prolazi.

Dva su se sistema međusobno pomiješala u našem svijetu, tako da nam je namijenjeno da biramo između njih. Kako? Rav Ashlag objašnjava da se sve temelji na našoj "želji za primanjem" koja nas motivira da poduzmемо nešto. Međutim, postoje dvije vrste "želja": jedna koja potječe iz nečistog sistema i jedna iz čistog sistema. Prva je povezana s ograničenjima i kaosom, dok je druga povezana s beskonačnošću. Kada želimo nešto isključivo za sebe mi postajemo "kraj", crna rupa koja privlači sve u sebe - to je onda kad smo povezani s nečistim sistemom. Čisti sustav je suprotnost. On je veza sa Stvoriteljem, s beskonačnošću. To je želja za primanjem u svrhu dijeljenja. Ova vrsta želje stvara kontinuitet, protok i vezu sa Svjetlom Stvoritelja koje se širi beskonačno.

Kvaliteta misli ovisi o volji. Kada je naša volja čista onda će i naše misli biti čiste, i tada će naša djela biti

čista i spojena sa Stvoriteljevom svjetlošću, i obrnuto. Stoga, "... žena koja zatrudni i rodi sina ..." podrazumijeva da već u trenutku kada se ideja začne možemo znati kako će ona završiti – hoće li biti "muško" ili "žensko" (postoje dvije sile u našem svijetu: muška i ženska. "Muška" je dijeljenje i davanje energije, a "ženska" je primanje energije). Ako su misli roditelja ispunjene ljubavlju i čiste onda će ona roditi sina, a to će se pokazati u njegovim djelima.

To je razlog zašto čistoća i nečistoća nisu religijsko pitanje već stvar svijesti. Prema tome kakve su naše misli i postupci tako Stvoritelj postavlja našu životnu priču. Mi imamo slobodnu volju da odlučimo kojim putem želimo ići, kakvu vrstu misli želimo imati - čistu ili nečistu, i koji god put koji izaberemo on ima svoju vlastitu "priču". Na kraju ćemo doći do istog odredišta, no razlika je u tome koji put biramo.■

Prevela Tamar Buchwald

Biseri hasidske mudrosti

U tuđim cipelama

Rebu Jehielu Mihalu iz Zločova, učeniku Baal Šem Tova, dođe jednoga dana siromašan prijevoznik i zamoli ga za savjet. Pred sam početak šabata puknula je osovina na njegovim kolicima, pa je on tako prvi puta u životu zakasnio na večernju molitvu. Reb Mikele ga sasluša, pa odredi: "Moraš postiti dva dana u tjednu, dodati nove psalme na svoje dnevne molitve, te utrostručiti milodare."

Nesretan čovjek posluša savjet, ali trebalo je prehraniti svu dječicu, a on je ionako jedva krpao kraj s krajem. Nije mogao manje raditi i tako se nesretnik ubrzo razbolio.

Vijest o tome se brzo proširila, pa je došla i do samog Baal Šem Tova, koji odmah pohita posjetiti bolesnika. "Samo se ti dobro odmori i sve će ti biti oprošteno, a ja ću narednog šabata porazgovarati s mojim učeni-
kom," oprostio se od njega veliki učitelj i odmah obavijesti učenika da ga očekuje za šabat.

Sljedeći petak krene reb Mikele na put do svoga učitelja. S prvim zracima sunca upregne on konje, kako bi imao dovoljno vremena na putu i ne bi zakasnio kod učitelja na šabat. Kad su se prve kuće već nazirale u daljini, iznenada se izlije neviđen pljusak, a put se učas pretvori u rijeku blata. Reb Mikele potrča prema kući svoga učitelja, ali jedva se micao, noge su propadale u blato, i kada je konačno dostigao svoj cilj, šabatna služba se blížila kraju.

Sljedeći dan pokuša on objasniti učitelju zašto je zakasnio i upitati kako da to ispravi, no ovaj je već sve znao: "Nisi li se već dovoljno napatio, dragi moj Mikele? Morao si kroz sve ovo proći, kako bi i sam shvatio kako se osjećao siroti vozač kada je zakasnio na šabat, te da si mu nepravedno odredio tako tešku kaznu. I znaj, njegov grijeh nije bio veći od tvoga."■

Nema osobine i nema snage u čovjeku koja bi bila stvorena bez svrhe. Čak i niske i nemoralne osobine mogu biti oplemenjene, kako bi služile B-gu. Kada je, na primjer, samouvjerenost oplemenjena, mijenja se u snažno pouzdanje u Njegove namjere.

No, čemu bi služilo samo nijekanje Stvoritelja? I ono također može biti oplemenjeno kroz ljubav prema bližnjemu. Jer ako netko dođe do vas i zamoli vas za pomoć, ne trebate ga odbiti s pobožnim riječima, govoreći, 'Vjeruj i prepusti svoje brige Stvoritelju!' Trebate postupiti kao da Stvoritelja uopće nema, kao da postoji samo jedna osoba na cijelom svijetu koja bi mogla pomoći tom čovjeku – samo vi sami.■

~ R. Moše Leib iz Sasova

Svi smo mi vidjeli posljedice zla. Možemo izvući zaključak da patnja može ojačati ljudsko biće, da nema većeg zadovoljstva od svladavanja nedaća. Ali takva razmišljanja ne mogu zadovoljiti srce koje pati. Ne možemo izbjeći pitanje: mora li biti baš tako? Abraham je doviknuo B-gu: "Zar Sudac cijele Zemlje neće postupiti pravedno?" Taj je povik odjekivao životima stotinu generacija kroz suzama natopljenu povijest.

Sva objašnjenja ovoga svijeta ne mogu izreći bol osobe koja pati. Čak je i najlogičnije zaključivanje samo teoretiziranje; srce se nikada neće pomiriti s boli. S druge strane, vjera u B-ga ne ovisi o filozofskom propitkivanju; nikakva intelektualna manipulacija neće pokolebati osobu koja vjeruje, zato što se vjera zasniva na unutrašnjem osjećaju za istinitost i stvarnost, koji je mnogo jači od same logike i uzdiže se iznad boli svekolikog zla.■

~ R. Menachem Mendel Schneerson

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

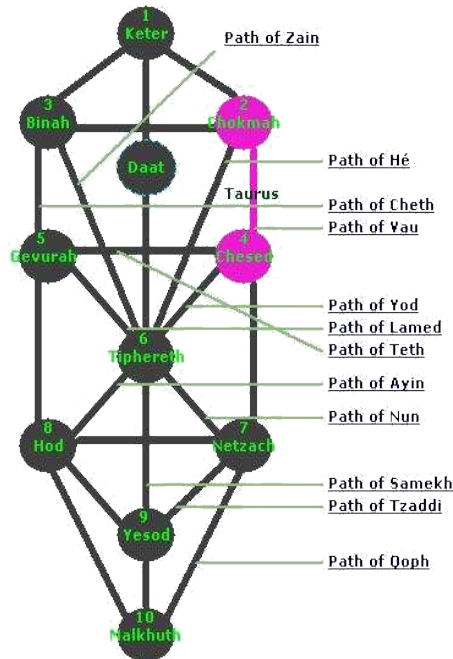
Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah: :

Mjesečni Zohar: Mjesec Ijar – Bik

Kao što smo već naučili u prethodnim predavanjima o mjesecima zodijskih, karta neba s rasporedom zvijezda odražava nam duhovne sile koje se otkrivaju u našem svijetu, a u isto vrijeme i djelovanje koje zvijezde imaju na naše živote. U Zoharu, u *paraši Jitro* zapisano je da je karta zvijezda na nebu poput lica čovjeka koje odražava ono što on osjeća duboko u sebi. Također moramo zapamtiti da se svi ljudi istog znaka neće ponašati na sasvim isti način, jer sat rođenja (podznak, ascendent) i mnoge druge dodatne sile imaju utjecaj na narav osobe i na način na koji se ona ponaša. Od velikog značaja za razumijevanje sila koje zvijezda imaju na naše živote je da znamo točan trenutak rođenja osobe i položaj drugih zvijezda i planeta u njegovoj natalnoj karti. Međutim, uvijek moramo imati na umu da svatko od nas ima slobodnu volju i da, kada se slobodna volja i razumijevanje utjecaja karte zvijezda i nebesa na naše živote zajedno upotrebljavaju, možemo bolje razumjeti ono što nam se u životu događa i način na koji ćemo se ponašati.

Proljeće je godišnje doba koje je prožeto najmoćnijim duhovnim silama. Prema Knjizi stvaranja (koju je prije otprilike 4.000 godina napisao naš praotac Abraham), sila koja vlada u proljeće je element vatre.

Element vatre u astrologiji, a i prema kabali, predstavlja snagu, kreativnost, energiju, a također i ego. Vatreni znakovi iznad svega pred-

stavljaju želju za primanjem; to je zato jer kad vatra prestane proždriati ona prestane i postojati. To je razlog zašto ljudi rođeni u proljeće mogu biti vrlo sebični, ukoliko nisu duhovni. Njihova kreativnost i njihova beskrajna energija, najveći dio vremena će se uglavnom usredotočiti na njih same, njihove želje i njihove interese.

Tri proljetna mjeseca, Ovan, Bik i Blizanci, mogu se energetski podijeliti u tri različite kolone (to se odnosi na sve znakove zodijskih). Prema kabali te se energije zovu: Desna kolona (dijeljenje i darivanje), Lijeva kolona (osuđivanje i želja za primanjem) i Središnja kolona (milosrđe i ravnoteža).

Budući je znak Bika lijeva kolona, on zbog toga posjeduje najveću sposobnost da privuče Svjetlost, više od drugih proljetnih mjeseci. Vidimo potvrdu za to iskazanu u hebrej-

skim riječima/nazivima vezanima za mjesec Ijar (Bik).

Naziv mjeseca Ijar, dolazi od hebrejske riječi za "svjetlo".

U biblijskom hebrejskom, ime mjeseca Ijara je "*Ziv*", što na hebrejskom također znači "svjetlo".

Na hebrejskom ime planete koja vlada u mjesecu Bika je "*Noga*" - Venera, riječ koja znači svjetlo.

Mjesec Bika ima jedan praznik koji nije biblijski praznik, no ima dugu i poštovanja vrijednu tradiciju da ga se slavi kao dan koji otkriva ogromnu količinu svjetla. Lag BaOmer je praznik u spomen na dovršenje Zohara (glavno djelo kabale), i odlazak Rabi Šimona s fizičkog svijeta. Riječ Zohar također znači svjetlo.

Prisutnost tolikog svjetla u ovom mjesecu djeluje na ljudi na mnogo načina. Prvo, ljudi rođeni u znaku Bika imaju ogromnu moć da ostvare sve što pozele. Činjenica da je Bik zemljani znak pojačava tu moć. Bikovi su vrlo realni, učinkoviti i orijentirani na svoje ciljeve. Međutim, kombinacija Zemlje (elementa Bika) s vatrom (elementom proljeće) može stvoriti vrlo neugodnu energetsku kombinaciju za osobe rođene u ovom znaku. Ti ljudi mogu postati sebični, egoistični i fokusiran na sebe i svoje želje. Oni mogu steći reputaciju sebičnih i materijalističkih ljudi.

Simbol astrološkog znaka Bika je, naravno, bik. U priči o *Merkava*, u

(nastavak s 38. stranice) **Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah: Mjesec Ijar – Bik**

knjizi proroka Ezekijela, prvom poglavlju, lijeva kolona (želja za primanjem za samog sebe) simbolizirana je bikom. Ova slika lijeve kolone, koju simbolizira bik, može se pronaći na mnogim mjestima u Bibliji i u mnogim drugim tekstovima kabale.

Mudrost kabale uči da se u proljeće generira svjetlo za čitavu godinu. Poveznica s Bikovima je da zbog njihove velike sposobnost da privuku svjetlo, mnogi od njih žive u iluziji kako je sve odlično. To omogućuje Biku da postigne visoku razinu duhovnog opažanja, mudrosti i energije. To im daje osjećaj kako je već sada sve jako dobro, a bit će još i bolje. To je razlog zašto su Bikovi optimistični, u dobrom raspoloženju i imaju jako dobar pogled na život. Oni ne traže nevolje nego radije traže okruženja koja su udobna, sigurna i ugodna. Oni ne vole pokretati valove i uključivati se u probleme. Bikovi stvaraju svoj svijet, koji će odražavati njihovu želju za stabilnošću i dosljednošću i zbog toga su oni obično poznati kao odati, stabilni, strpljivi, tolerantni i prijateljski orijentirani. Oni ne vole iznositi kritike i obično izgledaju privlačno.

Venera, Planet Ljubavi - Bik vrijeme za ljubav

Astrološkim znakom Bika vlada planeta Venera. Odatle njihova sklonost da se posebno povode za tjelesnim užicima. Numerička je vrijednost hebrejskog imena za

Veneru, a to je "noga", 58 što je ista numerička vrijednost kao i za riječ udobno - "noa". Ovo je još jedan od razloga zašto Bik uvijek traži najugodnije i najudobnije mjesto za sjesti. Kad ih vidimo da se angažiraju u napornom radu, to je samo zato što su isključivo motivirani savršenstvom i udobnosti, jer oni misle da će to zadobiti svojim trudom.

Zbog ogromnog priliva svjetlosti koju Bikovi tijekom proljeća primaju, oni mogu biti puni svjetla i u stanju ljubavi i prosvjetljenja. To im jako olakšava da budu strpljivi i prihvate druge ljude. To je također razlog zašto Bikovi imaju vrlo ugodnu narav. To je isto tako i razlog zašto su miroljubivi i drže se podalje od ratova i sukoba. Međutim problem koji iz toga može proizaći je da oni mogu postati jako spokojni, a to je vrlo opasno jer im time mogu propasti prilike da obogate svoje živote, i da postanu neosjetljivi za potencijalno moguće opasnosti.

Ljubav je svima nama jako važna, a posebno u mjesecu Bika. Numerologija ovog znaka Bika - (na hebrejski) *šor* ima numeričku vrijednost 506 što je također i numerička vrijednost bezuvjetne ljubavi - *ahavat hinam* (hebrejski).

Ovaj mjesec služi kao priprema za blagdan Šavuota, objavu svijesti, "*voli svog blišnjega kao sebe samog*". Tijekom ovog mjeseca mi i dalje brojimo *omer*, koji obuhvaća sedam tjedana između blagdana Pesaha i

Šavuota. Brojenje uključuje posljednja dva tjedna u mjesecu Ovna, prvi tjedan u mjesecu Blizanaca i cijeli mjesec Bika. Prema kabali, vrijeme brojanja je vrijeme suda; stoga, moramo biti posebno obazrivi i pažljivi u tom vremenu.

Tradicija kaže da je ovo vrijeme žalosti, u spomen na 24.000 učenika rabina Akive koji su umrli, jer nisu poštovali jedni druge, i to je nago vještaj onoga što nam se može dogoditi u ovom mjesecu koji je preplavljen tolikom svjetlošću, ako se ne usredotočimo na ljubav i toleranciju.

Dakle, s jedne strane, ova preplavljanje svjetlošću može dovesti osobu do ozdravljenja i pročišćenja koje svoj vrhunac doseže na Šavuot. Nagovještaj ozdravljenja u ovom mjesecu može se naći u knjizi Izlaska, poglavlju 15, retku 26, gdje je napisano: "*Ja sam B-g tvoj iscjelitelj*", prva slova izvornog teksta na hebrejskom daju ime ovog mjeseca - *Ijar*. S druge strane, nedostatak poštovanja, strah i razdvajanja mogu donijeti katastrofe i bol, što je stroga presuda, pogotovo u ovom mjesecu. Kralj Salomon ustanovio je Hram u Jeruzalemu u ovom mjesecu, jer je htio iskoristiti svjetlom ispunjenu energiju ovog mjeseca da privuče energije liječenja i uklanjanja boli.

To nas dovodi do shvaćanja da ne postoji dobar znak ili loš znak. Na posljetku, naša slobodna volja je ta koja uvijek određuje našu sudbinu. ■

Prevela Tamar Buchwald

Alan Morinis

Program musara

Povjerenje – Bitahon

Mi ulažemo trud, B-g određuje ishod

Onaj koji pokušava praktici-rati povjerenje u B-ga, ali si ostavlja i rezervni plan je po-put onoga koji pokušava nau-čiti plivati, ali uporno jednom nogom stoji na dnu. (Rabin Yosef Yozel Hunvitz, Alter od Novardoka)

Ljudima je teško imati povjerenja u nekoga, iz toliko mnogo opravdanih razloga. Svijet je tako nepouzdan. Kako bismo i u koga mogli imati povjerenja?

Hebrejski izraz za duševnu osobinu povjerenja je *bitahon*. Za učitelje mu-sara, jedini u koga bismo mogli ima-ti povjerenja je B-g, pa stoga oni *bitahon* razumijevaju kao "povjere-nje u B-ga". Uključivanje B-ga u de-finiciju može vam pružiti određenu pomoć, ili pak može unijeti dodatnu kušnju, ovisi o tome koju ulogu vje-ra igra u vašem životu. Uzrastanje u *bitahonu* vrlo je različito kod osobe koja već ima snažan odnos s B-žan-skim od uzrastanja nekoga tko nema živi osjećaj za Onoga/Ono za kojega se od njega ili nju traži da mu vjeruje.

Ali tko bi uopće mogao imati po-vjerenja u B-ga koji dopušta da mi-lijuni djece budu pobijeni u holo-kaustu, koji dopušta AIDS i boginje i mulitplu sklerozu, koji vatrom za-sipa nedužne i dopušta da krivci umiru u svojim udobnim kreveti-ma? Čini se da biste morali biti ljudi da imate povjerenja u B-ga. Ili je možda, kada sve to zbrojimo,

patnju, zlo i ludilo u svijetu, siguran dokaz da zapravo B-ga uopće niti nema.

To što je ovaj svijet težak nije slu-čajnost niti pokazatelj lošeg plani-ranja. Stvoritelj je stvorio svijet upravo takvim kakav jest, kako mi ne bismo postali spokojni i neos-jetljivi, već da nas iznenađuje i sta-vlja na kušnju. Traženje da damo više od sebe i povlačenje – kako ljubavljaju tako i udarcima – ono je što nas dovodi na prag uzrastanja do kojega najvjerojatnije inače nika-da ne bismo došli.

Svojom slobodnom voljom, svatko ima moć da okrene leđa prilici da uzraste, i umjesto toga izgradi još masivnije zidove gnjeva, mržnje i očaja. Ili, kada jednom shvatite da svijet nije zamišljen kako bi bio li-jep, ili ugodan, ili siguran, ili lagan, već da je postavljen tako da bude idealan poligon za trening srca, on-da možete vjerovati u B-ga. Jer svijet funkcionira baš onako kako bi i tre-bao. Možda je upravo na to mislio Kotzker Rebe kada je rekao: "Nema ničega tako cijelog kao što je to slo-mljeno srce."

Protjeravanje u Sibir

Patnje ili nevolje koje se pojavljuju u našem životu gotovo nikada nam u datom trenutku nemaju smisla, i tek

s vremenom otkrivaju svoju logiku. Jeste li se ikada prisjetili nekog peri-oda svog života (ili čitavog svog ži-vota), i tek kada ste ga odvrtili una-trag uspjeli ste shvatiti ono što se događalo? Koliko ste ljudi čuli kako kažu nešto poput ovoga, "To što sam ostao bez posla pokazalo se kao nešto najbolje što mi se moglo do-goditi," mada je u onom trenutku to izgledalo kao da vas je netko udario u pleksus? Možda već imate takvih iskustava.

Na početku Drugog svjetskog rata, učitelj musara, rabin Yehudah Leib Nekritz, zajedno sa svojom ženom i djecom, bio je protjeran iz Poljske u Sibir. Rusi su izvršili invaziju na dio Poljske u kojem je živjela obitelj Ne-kritz, a pošto je rabin Nekritz bio ro-đen u Rusiji, bio im je sumnjiv pa su ga poslali na rad na neprijatni sjever zemlje. Naravno, svi su u mjestu bili van sebe zbog jadne obitelji Nekritz, jer svima drugima bilo je dopušteno da ostanu u svojim kućama, dok je ova obitelj bila odabrana da bude kažnjena izgonom. "Užasno, uža-sno," kukali su, i bilo je doista uža-sno, osim toga što su oni koji su os-tali u gradu na kraju bili predani još goroj sudbini: kada su nacisti stigli u taj dio Poljske, sve su Židove poslali u logore smrti.

Na kraju rata obitelj Nekritz je bila oslobođena i otišla je u Sjedinjene Države. Izgon u Sibir bio je njihova karta za preživljavanje.

Tko bi to mogao i pretpostaviti? Dok se stvari odvijaju nitko ne mo-že predvidjeti kako će se sve to na kraju završiti, tako da su naše rea-kcije na ono što nam se zbiva u ži-votu čista špekulacija ili pokazuju da se držimo priče koju sami ne-svjesno stvaramo.

(nastavak s 40. stranice) **Alan Morinis Program musara**

Učenje musara je da se pozove "povjerenje" da se suprotstavi "reakciji". Kada shvatite da scenarij svog života ne pišete sami, niti upravljate svim događanjima, onda vam postane jasno da se zapravo ni zbog čega nemate brinuti. Povjerenje.

To je podjednako istinito kako za osobne događaje, tako i za sveopću povijest. Nije ništa više opravdano brinuti se zbog ratova koji bjesne od toga da li ćete zakasnuti na školsku predstavu u kojoj nastupa vaša kćer. Na nama leži velika odgovornost da pokušamo svijet učiniti mirnijim, pravednijim mjestom, ali i stići na vrijeme na naše sastanke. Ali nakon što uložimo svoj trud, mudro je imati pouzdanja da će ishod biti onakav kakav treba biti. Kao što je rekao Rabi Tarfon: "Nije u tvojoj vlasti da svršiš posao, ali nemaš slobodu da se posla okaniš" (*Avot 2,16*).

Nije namjera ovoga reći nam da zlo i patnje nisu stvarni, niti da dobri ljudi ne pate, nego nam omogućava da na sve što u životu dođe pred nas gledamo kao na izazov postavljen našim duševnim osobinama. Mi trebamo biti dobri i puni ljubavi, velikodušni i ljubazni, ali nijednu od tih osobina ne možemo na silu čvrsto ukorijeniti u našem unutarnjem tlu, sve dok se ne suočimo s izazovom odbacivanja njihovih sposobnosti. Samo onda ako su ti izazovi u potpunosti stvarni možemo ih iskoristiti da nam pomognu pri napredovanju našeg srca u pozitivnom smjeru. Kada su rabina Nekritza seljaci u Sibiru pitali, "Zbog čega ste ovdje poslani?" on bi uvijek odgovorio, "da vas podučim *bitahon*u."

Glas sudbine

Da li iz svega ovoga izvlačimo za-

ključak da "imati *bitahon* znači biti fatalist"? U svojem krajnjem obliku, odgovor je zapravo da. Ima jedna hasidska priča koja govori o rebeu koji je ugledao nekog neumjereno zaposlenog čovjeka, pa ga je zapitao kuda tako žurno hita. "Hitam za svojom sudbinom," odgovorio je čovjek. Na to je rebe odvratio, "A kako znaš da i ona ne juri za tobom? Možda se samo trebaš na trenutak zaustaviti i dati joj priliku da te dosegne."

No, mi također možemo otkriti i druge glasove koji nam govore da, mada je naša sudbina uistinu u B-žjim rukama, mi zapravo ne bismo trebali sve prepustiti B-gu. Na nama je još uvijek obaveza da uložimo trud. Oslanjati se isključivo na B-ga sugerira da mi u svojim rukama nemamo apsolutno ništa što bi dovelo do promjene, što je rijedak slučaj, ako se uopće ikada tako i desi. Svatko ima određene snage koje su mu darovane, poput sposobnosti da razmišlja, govori, piše, podiže stvari, kreće se, da se brine – i čak iako vam nedostaje jedna ili više tih sposobnosti, vi trebate iskoristiti ono što vam je na raspolaganju, kako biste doveli do ishoda koji vam se čine najboljima, umjesto da se posvema prepustite B-gu. B-g je izvor tih sposobnosti, pa zar ne biste obeščastili te darove, a osobito Onoga koji ih je darovao, ukoliko ih ne iskoristite?

Kada mudri *bitahon* u vama uhvati korijena, vi počinjete prepoznavati koliko je važno djelovati u svoju korist. Ako uložite iskreni trud da poboljšate sami sebe, odnose s drugima, i druge okolnosti u svijetu, to je znak da razumijete i prihvaćate svoju stvarnu odgovornost za sebe samoga i za svijet. To također odražava i vašu zahvalnost za darove

koje je B-g već stavio u vaše ruke. Da, potruđi se – ali također i shvati da je ishod uvijek van tvoga domaćaja.

Ukratko, smjernica musara je da trebate nastojati činiti stvari onako kako smatrate da je najbolje, a onda biti potpuno spremni prihvatiti sve što će se desiti.

Kad vas obuzme strah

Kada ste jednom razvili takav stav da prihvatite štogod da se pojavi kao ishod vaših postupaka, osjećat ćete se slobodnijima reći i poduzeti korake koji odražavaju vašu najdublja uvjerenja, bez bojazni od posljedica. Na taj način *bitahon* pomaže jačanju duševnih osobina koje su podložne strahu. Na primjer, ljudi često počnu govoriti nešto što nije istina zbog straha od posljedica. Zbog toga će osoba koja ima čvrsto pouzdanje nailaziti na manje iskušenja da bude neiskrena. A tako je i kod svake druge osobine koja je možda iz straha uskraćena svoje pune veličine.

Kada vas obuzme briga ili strah, prepoznajte taj doživljaj kao signal koji vam je upućen da pokrenete unutrašnje iskre vašeg *bitahona*. Postanite svjesni osjećaja kao što su to strah, tjeskoba, prevelika ovisnost, dok se bude u vama, i odgovorite na njih unutra, prepoznajući ih kao znak 'nepovjerenja' (no samo kao zapažanje, bez da se osuđujete zbog toga).

Time što ste prijemljivi za osjećaje koji daju naslutiti manjak povjerenja, vi postajete svjesni onoga što se u vama dešava. Na osnovu te svijesti o sebi samima, vi se možete podsjetiti na drugu mogućnost koja leži pred vama u ovoj situaciji – a to je da imate povjerenja. ■

Iz domaćeg tiska

ODBROJAVANJE JE UVELIKO POČELO

Nakon velikog praznika se očekuje još jedan - važno je da ne propustimo nijedan dan

Republika.rs, 27.4.2025.

Pošto se brojanje smatra micvom, svako veče se, pre brojanja, izgovara posebni blagoslov.

Brojanje Omera je počelo uveče u nedjelju, 13. aprila 2025. i traje do nedjelje, 1. juna 2025.

Od druge večeri Pesaha, pa sve do dana pred praznik Savuot, jevrejski narod obavlja jedinstvenu micvu (zapovest) poznatu kao Sefirat HaOmer – brojanje Omera. Tora nalaže da se tokom ovog perioda svake godine broji sedam punih sedmica, što ukupno čini 49 dana. Na kraju tog sedmoneđelnog perioda slavi se praznik Savuot, čije ime znači „Sedmice“.

Pošto se brojanje smatra micvom, svako veče se, pre brojanja, izgovara posebni blagoslov.

Međutim, blagoslov se može izgovoriti samo ukoliko

nijedan dan nije propušten. Ako osoba propusti da izbroji makar jednu noć (i ne nadoknadi to tokom narednog dana), više ne sme samostalno izgovarati blagoslov, već treba da ga sasluša od drugog, a zatim nastavi sa brojanjem.

U vreme Svetog hrama u Jerusalimu, na početku brojanja Omera i na praznik Savuot prinošene su posebne žrtve od žita. Te žrtve su bile mahanjanje upućivane u raznim pravcima, slično kao što se na praznik Sukot maše da bi se pokazalo sveprisutno Božije prisustvo.

Zašto se broje ovi dane?

Postoji više razloga. Najvažniji među njima jeste što brojanje izražava radost i iščekivanje pred skori događaj primanja Tore, koji se obeležava na Savuot. Kao što dete broji dane do kraja škole ili do željenog putovanja, tako i jevrejski narod broji dane kako bi pokazao

svoje uzbuđenje pred ponovno primanje Tore.

Ovaj period ima i duboko duhovno značenje - vreme je duhovne pripreme i usavršavanja. Kada su pre skoro 3400 godina Jevreji bili u egipatskom ropstvu, prihvatili su mnoge nemoralne običaje tadašnjeg društva. Duhovno su bili na samom ivici propasti. U poslednjem trenutku, Božijom milošću, izbačeni su i započeli duhovno preporođenje. Tokom 49 dana, uzdignu su se od najnižeg do najuzvišenijeg stanja, da bi na brdu Sinaj dostigli svetost anđela prilikom primanja Tore.

Tora uči da njene zapovesti nisu samo istorijski događaji, već stalna pouka za život svakog Jevrejina. Tora se svakog dana doživljava kao nanovo primljena, a micve se prihvataju sa svežom snagom i oduševljenjem.

Tako i lekcija brojanja Omera poziva svakoga da u ovom periodu radi na svom duhovnom rastu i ličnom usavršavanju.

"Nismo pozvani da budemo zadovoljni dostignutim, već da postavljamo visoke ciljeve i trudimo se da ih korak po korak postignemo".

Duhovni napredak tokom ovih dana sličan je maratonu: svakodnevnim trudom i usavršavanjem priprema se za dan kada se simbolično opet prima Tora. U tom procesu preispitujemo sebe i radimo na ispravljanju svojih negativnih osobina. Ako osećamo manjak dobrih dela i milosrđa, trudimo se da ih umnožimo; ako nam nedostaje osećaj pravednosti, postajemo stroži prema sopstvenom ponašanju. I tako radimo na svim aspektima svoje ličnosti.

Religiozni Jevreji se tokom ovog perioda ne brijaju, niti se šišaju". ■

MEĐUNARODNI SUD PRAVDE Izrael pred sudom: U Haagu počelo saslušanje po tužbi za zabranu UNRWA

Bosna, 28.4.2025.

Tokom saslušanja, koja se održavaju od 28. aprila do drugog maja 2025. godine, oko 40 država, uključujući Palestinu, iznosit će svoje argumente pred sudom. Glavni saveznik Izraela, Sjedinjene Američke Države, bit će prisutan na saslušanju 30. aprila

Međunarodni sud pravde (ICJ) započeo je danas postupak saslušanja u vezi s obavezama Izraela prema UN-u, drugim međunarodnim organizacijama i trećim državama u kontekstu okupirane palestinske teritorije.

Postupak traje pet dana, a pokrenut je nakon zahtjeva Opće skupštine UN-a da sud izda savjetodavno mišljenje o navodnim kršenjima međunarodnog prava od strane Izraela, uključujući napade na UN-ove objekte i zakonodavne mjere koje se odnose na agenciju UNRWA, koja se bavi pitanjem palestinskih izbjeglica.

Ova tužba uslijedila je nakon donošenja izraelskih zakona u oktobru 2024. godine koji zabranjuju djelovanje UNRWA-e, što je izazvalo globalnu osudu i zahtjeve za Izraelovim isključenjem iz UN-a zbog navodnog kršenja Povelje UN-a, a osobito

zbog narušavanja privilegija i imuniteta koje UN-ove agencije uživaju. U isto vrijeme, Izrael je nastavio s blokadom humanitarne pomoći za Pojas Gaze, koja traje od drugog marta 2025. godine, a sukobi na tom području od tada su uzeli stotine civilnih života.

Tokom saslušanja, koja se održavaju od 28. aprila do drugog maja 2025. godine, oko 40 država, uključujući Palestinu, iznosit će svoje argumente pred sudom. Glavni saveznik Izraela, Sjedinjene Američke Države, bit će prisutan na saslušanju 30. aprila.

Sudska rasprava temelji se na Rezoluciji Opće skupštine UN-a od 29. decembra 2024. godine (A/RES/79/232), koju je uglavnom lobirala Norveška, a koja traži od suda da izda savjetodavno mišljenje o obvezama Izraela u odnosu na prisutnost i djelovanje UN-a, uključujući njegove agencije, na okupiranoj palestinskoj teritoriji.

Specifična pitanja koja je sud pozvan razmotriti odnose se na obveze Izraela kao okupacione sile u odnosu na prisutnost UN-a i drugih međunarodnih organizacija te njihovu slobodnu i nesmetanu djelatnost u području humanitarne pomoći pale-

stinskom stanovništvu. Sud bi takođe trebao razmotriti kako se ta pitanja odnose na pravo Palestinaca na samoodređenje i slobodan razvoj.

Rasprava pred Međunarodnim sudom pravde nije prva u kojoj Izrael ima posla s međunarodnim pravom. Ovdje se poziva na prethodne savjetodavne presude suda iz 2004. godine, kada je presuđeno da je izraelski zid u okupiranom palestinskim područjima nezakonit, te presude iz 2024. godine, koja je potvrdila nezakonitost izraelske okupacije i obaveze Izraela kao okupacione sile da poštuje prava Palestinaca.

Međunarodni pravni stručnjaci, poput švedske advokaticke i diplomate Elinor Hammarškjold, koja je otvorila postupak, iznijeli su stavove prema kojima Izrael nema pravo na suverenitet nad okupiranim teritorijama. Takođe, podcrtno je kako zakoni koje izraelski Kneset donosi, koji se odnose na zabranu djelovanja UNRWA-e, predstavljaju proširenje izraelskog suvereniteta na okupirane teritorije, što je u suprotnosti s međunarodnim pravom.

Predstavnik Palestine, Ammar Hijazi, optužio je Izrael za korištenje humanitarne pomoći

kao oružja rata, tvrdeći da su izraelski napadi na humanitarne organizacije koje pokušavaju pomoći palestinskim civilima dio šire strategije prisilnog premještanja i uništavanja palestinskog naroda. Palestinski predstavnici takođe su istakli važnost UNRWA-e, koja nije samo humanitarna organizacija, već ima ključnu ulogu u pitanju palestinskih izbjeglica i prava Palestinaca na samoodređenje.

U vezi s tim, istaknuto je da je prisutnost UNRWA-e neophodna za očuvanje osnovnih uslova života palestinskog stanovništva i njegovih prava na ekonomski, socijalni i kulturni razvoj. Zaključeno je da Izrael, u svojoj ulozi okupacione sile, mora poštovati sve međunarodne norme, uključujući one koje se odnose na sigurnost humanitarnih radnika i imunitet UN-ovih institucija.

Rasprava u Međunarodnom sudu pravde postavlja ključna pravna pitanja o tome u kojoj mjeri Izrael krši svoje međunarodne obaveze prema UN-u, Palestincima i međunarodnim organizacijama. Konačna presuda suda mogla bi imati dalekosežne posljedice na međunarodne odnose i humanitarne napore u regionu. ■